

.....
323.803
.....
OSZK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

90 Aug 1890 as
HUSZONÖT ÉV UTÁN.

mf. F. R. 741'

TÓTH KÁLMÁN

ÖSSZES

VÁLOGATOTT

KÖLTEMÉNYEI.

I. KÖTET.

PEST, 1872.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDORNÁL, SÁNDOR-UTCZA 13. SZ.

323.803

~~250.432~~

~~ER 741~~

(R
2)

A folyót is áldom ...

A folyót is áldom,
Áldom azt a helyet,
A hol legelőször
Találkoztam veled,
Áldom a kis folyót.

Minden csepp habjából
Tiszta kláris nőjön,
Szivárvány fürdeni
Mindig bele jöjjön,
Áldom a kis folyót.

Miként a királynőt
Fehérruhás lányok,
Merre megy, két sorban
Gyöngyvirágok várják,
Áldom a kis folyót.

Aranyhalak lakják,
 Meg ezüstcsiga is,
 Zöld bársonyból nőjjön
 Még a hinárja is,
 Áldom a kis folyót.

S hogy már nagyobb áldást
 Ne mondhassak rája,
 Nézz te szép szemeddel,
 Nézz mindennap rája,
 Áldd meg a kis folyót!

Fütyül a szél...

Fütyül a szél, az idő már ősze jár,
 Szebb hazába megy vigadni a madár...
 Én is mennék, de mi haszna, ha velem
 Akárhova eljön a bű s szerelem.

Széthullott az árva-lányhaj, elveszett...
 Bánatfelhők borítják be az eget —
 Nagy sirásuk meglátszik az ugaron;
 Én is széthullt nyugodalmam siratom.

Azt kérdezi az a kedves kis leány:
 Mért fáj szívem, mért vagyok oly halovány?
 Az fáj az én bús szívemnek oly nagyon:
 Mért nem tudja az a kis lány — mi bajom.

Hegedülnek . . .

Hegedülnek, szépen muzsikálnak,
Jó kedve van az egész világnak,
Ugrándoznak, járják a bolondját,
Én nem tudom, hanem csak úgy mondják.

Nem tudok én semmit a világról,
Én miattam leeshetik lábról,
Csak azt tudom, hogy szeretlek téged,
Hogy, te kis lány, majd meghalok érted !

Sirjon, ríjjon a hegedű . . .

Sirjon, ríjjon a hegedű,
Bánatomat sirja,
Mig a hajnal az ablakot
Be nem pirosítja.

Huzd rá cigány ! ne is állj meg !
Sötét még az éjjel . . .
Muzsikánál majd az idő
Tán hamarabb mén el.

Hosszu nekem az éjszaka,
Ugy szenvedem végig . . .
Tán a hajnal az én rózsám
Szép orcáján késik.

Benyújtottam...

Benyújtottam a kalapom
 Egy kis lánynak az ablakon ...
 S a mikor kiadta,
 Bokréta volt rajta,
 Csak az a kár benne,
 Hogy bánatot hajta.

Kalapomnak bokrétája
 Elharvadott hamarjába' ...
 Mentem aztán újra
 Másik bokrétáért,
 Adott is a kis lány
 Mindig, hogyha ráért.

Soká ... soká jártam arra
 A bokrétát egyre adta —
 Adta a bokrétát

Az a kedves kis lány ...
 Mig egyszer azt mondta,
 Hogy virága nincs már!

Megfájult a szívem erre ...
 Nem tudom, hogy mi lelhetette!
 Megszokhattam nagyon
 A bokrétát, vagy mi? ...
 Hogy azt az ablakot
 Nem tudom elhagyni!

Halottnak tettetem ...

Halottnak tettetem
 Magam elébb, utóbb,
 Hogy megtudhassam azt,
 A mit most nem tudok —
 Az a titkos kis lány,
 Az az én kis rózsám
 Majd csak magára vall
 Ott a koporsómnál.

Hanem attól tartok,
 Háttha majd azt mondja:
 Hogy mindig engemet
 Szeretett titokba' ...
 És én attól, mihez
 Megszokva nem vagyok,
 A nagy boldogságtól
 Igazán meghalok!

Vén betyár ...

De nyomorult is lett az életem,
 A bokor is ijeszt már engemet,
 Csak bujdosom, csak koldulgatok én,
 Kit egykor a vármegye rettegett.
 Még pénzemért is csak úgy kérni kell,
 Pedig jönne bár akármennyibe ...
 De kérni ... kérni ... oh ezt nem tudok —
 Hej csapláros, egy meszely bort ide!

Hogy jött hozzám egykor a sok fiu
 Szegény legénynek, hogy gazdag legyen,
 És most kerül az istenadta nép,
 Beszédbe már csak a szél áll velem.
 Hogy egyet lássak néha közülök,
 Ide kell jönnöm a bor tövibe ...
 Jól esik életükről hallanom ...
 Hej csapláros, egy meszely bort ide!

A csárdás lánya most már rám se néz;
 Hej valamikor máskép volt ez is!
 Utánam a falunak lányai
 Kijöttek, ki, még a mezőre is.
 De én csak egy kis árvát szereték —
 Oh mért láttam egyszer más ölibe?!
 Körösztl szurtam szép kis kebelét...
 Hej csapláros, egy meszely bort ide!

Azóta a cigány lett mindenem,
 A legkeserűbb, siralmas dalok,
 De szegény lettem, és most muzsikát,
 Ha másnak húzzák, csak úgy hallhatok.
 Engem most már csak csúfol a cigány,
 Ennyire kellett jutnom, ennyire —
 Az öreg Marezi nagyon nyomorult...
 Hej csapláros, egy meszely bort ide!

Miért is élek, mért is élek én?!
 Mért nem tudtak elfogni egykoron?
 Az egész vidék ott lett vón' jelen
 Zokogva, sirva akasztásomon.
 Most gyáva vagyok már meghalni így,
 Majd valami rossz árok tövébe
 Ugy veszek el, mint a gazdátlan eb...
 Hej csapláros, egy meszely bort ide!

De mi ez ott künn?! hah! lovam dobog;
 Tán valami üldöző közeleg,
 A gazda is, a paripa is vén,
 Sietnem kell, hogy be ne érjenek.
 Hej valamikor hogy helyt álltam én,
 Hogy néztem a pandurok szemibe!...
 No csapláros, az isten verje meg,
 Hogy nem hozott egy meszely bort ide!

A nép.

Künn jártam, odakünn a nép között,
 És magasabban hordom most fejem,
 Mert végre színről színre láttalak,
 Oh édes vérem, édes nemzetem!
 Azt gondolnám, hogy álom az egész,
 Mi őseimnek földén vezetett,
 Mint ezredév előtről szól a könyv,
 Ugy találtam most is a nemzetet.

Láttam a kiváltságot homlokán,
 A büszkeséget, mi szemében ég,
 Láttam tettében, a mi szép, nemes,
 Gyermekek-bizalmát s férfi-erejét.
 S hallottam nyelvét, oh halottam én
 E méltóságos viharhangokat,
 És fölmerült előttem a halom,
 A melyről Árpád törvényt osztogat.

Ott voltam, mikor szólt, zengett a dal,
 Mikor mindenki mindent feledett,
 Mikor a bü lélekharangjai,
 Összeütött poharak csengtenek.
 Nem hallottam én ily szép dalt soha,
 És nem láttam még ilyen vigadást,
 Mint valami szent ünnep áthatott . . .
 Így ment véghez az ősi áldomás.

Az ünnep fényét, mint oltárvirág,
 Szép gyönyörű lánykák is emelék,
 Kigyöngyözött kis szalagkorona,
 Szép párta fődte a szűzek fejét.
 Oly tréfás, dévaj, oly békételen,
 S oly szűzies volt mégis mindenik,
 Ragyogó szemeikben viselék
 Az ős tisztaság fényes kincseit.

Bejártam aztán a pusztákat is,
 Láttam a rónák szabad, nyers fiát,
 Nem is őt láttam, hanem mely vivé,
 Csak a szárguldo, tüzes paripát.
 A merre ment, az isten könyűje,
 Örömharmat csillogott a buzán,
 S én fölkiálték rá önkénytelen:
 Ez, ez az itt, a született huszár!

Ne mondjátok azt többé énnekem,
 Ne mondjátok, hogy koresosul e nép,
 Isten, vagy maga, — de egy nagy erő,
 Föntartja mindig ősi jellemét.
 Csak hogy a fán is minden izmos ág
 A törzsöknél van mindjárt, odalenn,
 S a tenger gyöngyét ne a víz színén,
 Hanem alant keresd a feneken.

Árpád sirja.

A Kárpátok oldalában,
 Egy nagy fehér omladvány van,
 Azt beszéli a nép róla,
 Hogy ez nagy temető volna.

Nyugosznak ott régi hősök,
 Keresztjük a törpe törzsök . . .
 A leomlott négyszög sziklák,
 Évezredes, titkos kripták.

És a nyugvó hősök között
 Árpád is, az elköltözött,
 Ottan fekszik, de nem halva,
 Meg nem halva, csupán alva.

Ha a lelkek órája ver,
Eljön paripája — a pej,
S mint a szellem, olyan halkal
Árpáddal a hegyre nyargal.

S Árpád vezér oda szállván,
Szétnéz az ő nyert országán,
Nézi, hogy van az ő népe,
Boldogan és itten él-e?

És ha egykor széjjelnézvén,
Nagy bajt látna az ő népén,
Ha valaki egyszer jőne,
Elvenni e hazát tőle:

Akkor Árpád kürtjébe fúj,
Meghallják a sirban alul,
És a sziklák fölhasadnak,
És vitézi föltámadnak.

Föltámadnak haddal, vészszel,
Buzogánnyal, kelevézzel,
Kifeni mind nehéz kardját,
S a hont újra elfoglalják.

Nem gondolok ...

Nem gondolok a világon senkire,
Nem kell nekem a világon senki se.
Egy kis lányé az én egész életem,
A többi csak van is, nincs is énnekem.

Nem bánt engem semmi se a világon,
Csak egy kis lány az én gyötörő halálom.
Én istenem! ugyan mondd meg, hogy lehet,
Hogy az gyötör, kit egyedül szeretek!

Brankovits.

Haldoklott a vén Brankovits —
 Oh oly forró az ágyam!
 Meggyujtottak tán valamit?
 Mi éghet palotámban?

Nem ég itt semmi én uram,
 Sőt hidegek a termek —
 Roszul vagy újra — elhívom
 A tudós olasz embert.

Szólj tudós ember, mi bajom?
 Nézd oly forró az ágyam! —
 Sebed fáj, melyet a csatán
 Kaptál a minapában . . .

A sebed fáj ugy, oh nagy ur!
 — Nem, nem, ez ugy nem éghet,
 Két ujjam van levágva csak,
 S fejem, szivem, mind égnek!

Miklóst, a böles, az ősz papot,
 Azt hijjátok el nékem,
 Az mondja majd meg, mi bajom,
 Mit ti nem tudtok — szégyen!

Szólj ősz atyám, mi éghet itt?
 Nézd, mily forró az ágyam! —
 Sebed ég, melyet a csatán
 Kaptál a minapában.

Ujjad ég, melyre fogadád
 Szilágyinak az esküt,
 Két ujjad, mely már hamisan
 Tizedik izben esküdt.

Hiába a borogató,
 Mindennek vége, vége,
 Minden eredben ott folyik
 A hamis eskü mérge.

Imádkozzál hatalmas ur,
A míg időd van, addig —
És imádkozik Brankovits,
S aztán feje lehajlik.

És nem mondja már senkinek,
Hogy: oly forró az ágyam —
— Nagy gyertyák gyulnak mindenütt
A csendes palotában.

Országos Széchenyi Könyvtár

Rám köszöntik a poharat...

Rám köszöntik a poharat,
Nem tudom, hogy mi van benne...
Mindegy nekem akármi van,
Ide vele a kezembe!

Ha bánattól, bútól habzik,
Megiszom én egykedvűen...
Hozzá szoktam a bánathoz
Jó időben, rossz időben.

Ha szerelem forr úgy benne,
Annál inkább ide vele!
Ugyis a lány-csalfaságtól
Korán beállt szívem tele.

De ha a honszeretetből
Csak egy harmatesepp van benne:
Igya ki más a poharat,
Nem fér abból több szívembe!

Ide látszik . . .

Ide látszik a házatok ablakja . . .
Szomorufűz, bánatfa van alatta.
Ugy szeretem, hogy odanőtt, legalább
Rám is gondolsz, hogyha látod azt a fát.

A kapuban jó ideje kinn állok —
Hullanak a szomorufűz-virágok.
Hej! ha rózsza nőne egynek helyére!
Hej! ha az az én kis rózsám kinézne.

Nézz ki kis lány, szeretőd vár ideleinn —
Messze földről érkezett meg betegen.
Beteg vagyok, ha úgy éjjel itt járnék,
S te rám néznél, azt gondolnád, hogy árnyék!

Ha akarnál sem nézhetnél ki mostan,
 Nem nézhetsz ki, mert nagyon sok dolgod van...
 Virágot fonsz, koszoru kell fejednek...
 Talán holnap... talán még ma... esketnek!

Mennyasszony-koszorus...

Mennyasszony-koszorus hajad
 Minden szála legyen áldott,
 A mit tőlem érdemlenél,
 Szálljon inkább rám az átok.

Miket egykor választottunk
 Szébb, boldogabb napok alatt,
 Szerelmünknek csillagai
 Fejed fölött ragyogjanak.

Nekem jó a sötét éj is...
 Az is jó a bának, kinnak...
 A ki szenved, minek annak
 Szép ragyogó fényes csillag.

Legyen olyan egész élted,
A minő a legszebb álom,
Gyűjtse össze neked az ég
Az én szétszórt boldogságom.

Hanem verje meg az isten!
Büntesse meg mindazokat,
A kik téged kebelemről
Mindörökre elraboltak!

Ne süsd le szép szemed...

Ne süsd le szép szemed,
Ha már másé vagy is —
Nézz reám még egyszer
Hogyha nem szabad is.
Nézz reám még egyszer,
Egyszer ... s utoljára ...
Pattog már az ostor,
Kocsin van a láda.

Elmegyek most újra —
És vissza nem jövök,
Mint a hab, mely elfut
Folyó tükre fölött
S elmegy a tengerre;
Őrök hánykódásra ...
Pattog már az ostor,
Kocsin van a láda.

Szenvedés vár én rám,
Akár hol leszek is —
Vérző csillag lennék
Még az egeken is,
Nélküled nekem még
Az öröm is fájna . . .
Pattog már az ostor,
Kocsin van a láda.

Ha szerettél, feledj! . . .
Oh, a sors oly átkos,
A sziv fölött olyan
Gúnyosan határoz . . .
Mese a szerelem
Mindenhatósága . . .
Pattog már az ostor,
Kocsin van a láda.

Én keblembé zárlak . . .
S kedves halottamat
Siró érzésimmel
Mindig virasztalak.
Lelkem lesz szemfödőd —
Szivem meg a fáklya . . .
Pattog már az ostor,
Kocsin van a láda.

Megálmodtam . . .

Megálmodtam egy álomban
Nagy hűtelenséged:
Rózsás, piros koporsóban
Láttalak volt téged.
Szép kis fejecskéden
Fehér koszoru volt,
Arczodon boldogság,
Az enyémen bú, gond.

Vagy tán nem is volt ez álom . . .
Hisz mostan is úgy van:
Gyönyörű kis fejecskéden
Most is koszoru van. —
Menyasszony-koszoru
Fénylik, ragyog rajta . . .
... És számomra meg vagy
Mindörökre halva!

Honvágy.

Sok bujdosás után végre megpihentem,
Egy helyütt lakom én állandóan már most —
Hanem azért nem tud megnyugodni lelkem,
Nagyon kicsiny nekem itt ez a nagy város.
Oh mi sokkal nagyobb az a kicsiny helység,
A holott töltöttem gyermek-ifjuságom ...
El innen, el messze, a hova szívem huz ...
Haza! haza vágyom!

Nincsen itten semmi, a mit én szeretek,
Elzárják a falak magát a szép hajnalt,
Egy kis zöld fűszálért hasztalan esengek,
Madarak is csupán kalitkában vannak.
Oh pedig mi szép, ha madárzengés között
Mennyországá válik a hajnali álom,
S házak előtti fák susogása ébreszt ...
Haza! haza vágyom!

Meglátogatom a fényes csarnokokat,
Holott a művészek játsznak, énekelnek ...
Nem tud elragadni ... oh egészen más kell
Az én ábrándozó, merengő lelkemnek.
Rengő bölcső mellett tündér dajka-mese,
Messze furulyázó csöndes éjszakákon ...
Mellé fájó nóta ... „Sárga csikó, sárga“ ...
Haza! haza vágyom!

Van egy-két czimborám, el-eliszom velők,
És úgy látszik mintha mulatnék is kicsit;
Hanem minő kedv ez! ... mint az elitelté,
Az is tánczol sokszor, mikor halni viszik.
Hej csak ott tudtam én igazán mulatni,
Hol egy cigány huzta, az is csak féllábon,
Huzta egy magamnak, úgy a mint én sirtam...
Haza! haza vágyom!

Látok sok leányt is ... szépek, nagyon szépek!
Hisz ha ezt tagadnám, megverne az isten.
Hanem olyan, minő az én kis galambom,
Kit én szerethetnék, oh olyan egy sincsen.
A míg én bujdestam, másé lett a kis lány ...
Talán többé soha, de soha sem látom ...
Oh pedig a nélkül nem tudok meghalni —
Haza! haza vágyom!

Sápadt asszony...

Sápadt asszony lett belőled
 A szép piros leánykából,
 Mosolygásod sohajjá vált,
 Árnyék lettél, alig látszol.
 Megváltoztál . . . csak szép szemed
 Mennyországa még a régi —
 De abban is a fájdalek
 Egész poklát látom égni.

Férjed oly jó, szelid hozzád,
 Ő egy szikla, te meg virág,
 Te völgyben vagy, ő fölötted
 S a vihart nem engedi rád.
 De elzárja a sugárt is,
 El a szellőt, mely ott leng el —
 S a nőszivnek nem nyugalom,
 A nőszivnek szerelem kell.

Csendes, hallgatag szobákban
 Töltöd el az egész napot,
 Legfőlebb csak fájó szived
 Dobogását hallgathatod.
 S néha — néha az én szavam,
 Melytől reszketsz, mint a levél,
 Szerettelek, mostan szánlak . . .
 Szegény asszony! mivé levél!

Számitgatod a perczeket,
 Napjaid oly lassan folynak! . . .
 Minden perczben egy sohajtás:
 Oh mi messze még a holnap!
 Halálotat várod így; vagy
 Szabadulásod perczeit?!
 Szabadulni! vajjon kitől?
 Hiszen férjed oly jó, szelid!

Örök átok van terajtad,
 Sulyos átok, magad átka —
 Magad tette azzá, mi vagy,
 Saját szived hiusága.
 Boldogtalan lettem én is,
 De legalább elpanaszlom —
 Mit teneked titkolni kell,
 Csalfa leány! — szegény asszony! —

Zene alatt.

Szól a zene szomoruan —
 Hadd szóljon még szomorubban!
 Szakadozzon a hur,
 Törjék el a vonó,
 Engem már az vidít
 Csak a mi szomorú.

Szól a zene szomoruan —
 Hadd szóljon még szomorubban!
 Legyen több búbánat.
 Több szenvedés benne,
 Több mint a világon,
 Több mint a szívembe'!

Egy bokrétára.

Menj el kicsiny kis bokréta,
 Menj el oda messze, messze,
 A hová én nem juthatok,
 Csak a lelkem képzeletje.
 S ha a kis lány keblére jutsz,
 Illatodban sugd meg neki:
 Hogy az, a kit elfelejtett,
 Most is, most is úgy szereti!

Mondd el neki gúnyos sorsom,
 Erőszakolt öröमित,
 Örök, nehéz, nagy bánatom,
 Mit nem mutatok senkinek.
 S ha, mig oda messze elérsz,
 Benned egy szál elharvadott:
 Mondd meg neki azt, hogy én is, —
 Én is épen olyan vagyok.

Ha koszorut köt belőled,
 És elvisz majd mulatságba :
 Mondd el, hogy én ... avagy ne szólj !
 Merülj csendes hallgatásba ...
 Mért busitná őt emlékem ? ...
 Elborulna tudom ettől —
 Mint a vidám, virágos táj
 A vándorló föllegektől.

És hogyha más bokrétát kap,
 Téged pedig eldob félre :
 Ne szomorkodj' kis bokréta,
 Sőt evvel is szépen érd be.
 Én lelkemmel nem egy fél nap,
 De évekig csüggttem rajta ...
 S mégis úgy jártam, miként te ...
 Megvettette, eldobatva !

Ne süss nap ...

Ne süss nap, oh ne süss !
 Ne süss oly keményen,
 Az én kis liljomom
 Az erdőbe mégyen.
 Hervasztó tűzeddel
 Bujj el a felhőkbe,
 Bujj, bujj, bujj el, a mig
 Elér az erdőbe.

Simuljatok bokrok
 Simuljatok félre;
 Virágot szed rózsám
 Az erdők mentében.
 Lángyuljon tövistek,
 Valamerre járkál,
 Sebet ne ejtsetek
 Kis kezén vagy vállán.

Jöjjetek csillagok,
 Ragyogjatok szépen :
 Hazamenő kis lány
 Utjának mentében.
 Kisérjétek mind, mind
 Azt a szép esodalányt,
 Fényes királynétok,
 Legszebb csillag gyanánt !

Első szerelem.

Oly nappali, oly szép a táj,
 Miként ha éj se volna,
 Szelideden a holdvilág
 Süt füre, fára, lombra.
 Szeretem én az ilyen éjt,
 Miként ha holdas lennék,
 A holddal kel mindig nekem
 A leggyönyörűbb emlék.

Mikor még otthon éltem én,
 Fél ifju, s félig gyermek,
 És érezém első hevét
 Az első szerelemnek :
 A lányt csak akkor láthatám,
 Kiért hevültem, égtem,
 Ha fenn ragyogott, fenn a hold
 A szép kék tiszta égen.

Anyjával ilyenkor a lány
 Egy kis sétára kelt ki . . .
 „Nem házuk — véltem — a mező,
 Innét csak nem néznek ki.“
 És dobogó szívvel menék
 A lánykának feléje,
 Meg is szólítám halkán őt,
 Hogy talán alig érte.

Nem is kellett beszélennem . . .
 A kis leányka tudta,
 Jól tudta azt, mit rebegék,
 Hisz neki se volt nyugta.
 Mint sebzett hattyu libegett
 Fehér kicsinyke keble,
 És a világ legszebb szeme
 Én rajtam lőn feledve.

Az anya hátramaradott
 A többi gyermekével;
 Mi öntudatlan ezalatt
 Jó előre menénk el.
 És hosszan — hosszan hallgatánk,
 Az isten tudja, hogy mit . . .
 A szerelem, a szerelem,
 Az isten tudja, hol vitt.

Ha szóltunk, ez volt az egész:
 Be jó az akáczillat!
 Minő szép csöndes éjszaka!
 Ah! hogy ragyog a csillag!
 De ha szívünkbe valaki
 Be tudott volna látni:
 A világ legszebbik dalát
 Csak onnét írhatá ki.

. . . De végre hitták a leányt! . . .
 Oh istenem, mint fája,
 S mégis mi jól, mi jól esett
 Szelid „jó éjszakája.“
 Ha mindent elfelejtetek is,
 Ezt nem lehet, e hangot:
 Szivemnek, e gyermeknek az
 Egy édes dajka-dal volt.

Azóta mennyi év lejárt!
 De mintha csak ma volna,
 Ugy emlékezem vissza én
 E tiszta szép napokra.
 A kis lány most is mindig az . . .
 Az ábránd is a régi . . .
 Szivem most is csak értte tud,
 Csupán csak értte égni.

Ha van is néha egy napom,
 Mint a tengerben egy csepp,
 Ha én is ráveszem magam,
 Hogy egy kissé felejtsek :
 Mikor a hold az égre jő,
 Előttem a leányka,
 A leánykának remegő
 Szelid „jó éjszakája !“

Szülőföldem.

Itt játszottam, emlékezem,
 Itt ezen a homokon ;
 Itt jártam én iskolába,
 Itt nőttem fel egykoron.

Az a kocsmá amott távol,
 Jól ismerhet engemet,
 Sokszor töltém benne tele
 S ittam ki a serleget.

S haza menve éneklék dalt . . .
 Dalt, mit most már nem tudok,
 Czifra dal volt . . . a sok szép lány
 Az utcáról befutott,

Itt támadott föl szivemben
 Az a . . . az a valami —
 Nem szerelem, oh ez érzést
 Ki nem lehet mondani.

Ott láttam meg a pataknál
 Legelőször kedvesem,
 S itt vallám meg a fa mellett
 Neki azt, hogy szeretem.

Minden fű, fa egy-egy emlék,
 Oly ismerős minden itt;
 S mégis mintha átéltem vón'
 Ezredeknek éveit: —

Nem oly csörgő már a patak,
 És az erdő nem oly zöld,
 S mintha kevesebb virágot
 Növesztene már a föld.

Megváltoztam, nagyon nagyon . . .
 Ha az utcán ballagok,
 Csüggő fővel lassan lépve,
 Nem mondanak jó napot.

Még a legjobb pajtásim se
 Ismerhetnek már reám —
 Csak ki mindennek az oka
 Ő ismer, a kis leány.

Ő azt mondja, a mikor lát,
 Ha szenvedek, hervadok,
 Hogy én most is a ki voltam,
 Hogy én mindig az vagyok.

Viszontlátáskor.

A kétségbeesés meredekén álltam,
 Honnét levezetni már semmi sem tudott!
 Csak egy-két nap . . . s lelkem
 Az örülés szörnyű szikláira bukott.
 De az isten küldött egy őrangyalt hozzám,
 Ki levitt a völgybe, a hol foly az élet . . .
 Gyermekkori álmam! beteljesült vágyam!
 sakhogy újra, újra találkoztam véled.

Erdőn a csalogány elhallgatott immár,
 Hanem nekem mégis mintha csak most szólna,
 Akkor, mikor virult, azt se tudtam, van-e?
 Nekem most, bár hervad, most virul a rózsa.
 Visszaadtad nekem újra a világot,
 Mit egykor elvettél, újra visszaadtad —
 Nem hiába, szívem királynője vagy . . . de
 Nagy is a hatalmad.

Nem ismernek most rám az én jó pajtásim,
 Szomorú barátjuk tánczol, iszik, nevet . . .
 Kérdeznek is sokszor: hogy ugyan mi bajod?
 De én kérdésükre semmit sem felelek.
 Nekem úgy titkosan tetszik a szerelem,
 Mint elrejtett virág legsűrűbb bokorban —
 Nem tudom, hogy miért, de mindig megbántam,
 Hogy ha valakinek nevedet megmondtam.

Késő éj van immár, de én le nem fekszem . . .
 Újra látott képed úgy előttem lebeg —
 De egy vonás mégis hiányzik a képből,
 S haragszom, hogy nappal jobban nem néztelek.
 De hisz helyrehozom . . . közeleg a reggel,
 Keleten a csillag halványabban ragyog —
 Már a bérézek közül a nap is kibukik . . .
 Ah, én boldog vagyok! nagyon boldog vagyok!

És szólnék egy dalban előre is hozzád,
 De eszméim olyan összevissza jönnek,
 Hogy miattad lányka
 Nem is tarthatom már magamat költőnek.
 És e gondolatok mind olyan egyformák,
 Mint a fán csendesen susogó levelek,
 Mik lengésük közben valami virágnak
 Tán mindig azt mondják: szeretlek! szeretlek!

Piros tűzből...

Piros tűzből sötét korom,
Szeretetből gyűlölet,
Guny lesz a sok szenvedésből,
De senki sem tudja meg.

Nem tör az ki, csak belől dul,
És a szívet bántja csak :
Mért szeretett, mért szenvedett,
Mért volt olyan ballgatag ?!

Én mondtam...

Én mondtam azt első neked
Mikoron még gyermek voltál,
Én mondtam : hogy minő szép vagy !
Mire aztán elpirultál.

Én tettelek figyelmessé
Az ábrándos éjjelekre,
Nézted ... nézted ... és azt mondtad :
Mintha szíved jobban verne.

És mondtam, hogy hozzám forrtál,
Mint a nap az ég boltjához —
Hogy meghalok, ha nem szeretsz ...
S megvallád, hogy te is lángolsz.

És most ez a láng szivedben,
 Hervaszt, fáj, és dul és éget;
 Én tettelek, oh én magam
 Oly boldogtalanná téged!

Azt mondják...

Azt mondják, hogy halovány vagy,
 Haloványabb napról napra,
 S a távolban értem éget
 Tégedet a szenvedések
 Elhervasztó tüzes napja.

A föld minden örömeit
 Nem adnám én e szent búért,
 S mégis a föld minden kinját
 Elviselném százszor inkább,
 Minthogy értem téged bú ért.

Nekem nem kell az üdvösség,
 Árán a te szép lelkednek;
 A te boldogságod romján
 Utonálló rablóformán
 Örömeim nem lehetnek.

Oh ne szeress! . . . mert szerelmem
 Kétszeresen fog úgy fájni —
 Iszonyu kín, távol messze
 Pokol mélységére esve,
 A megnyilott mennyet látni.

Avagy szeress, ugy a mint én;
 S hamvadjon el együtt lelkünk; **?!?**
 Találkozzunk a siron tul,
 Ha megátkozva a sorstul,
 Itt egymásé nem lehattunk.

Országos Széchényi Könyvtár

Sorsunk.

Sorsunk az, hogy soha sem
 Lehetünk egymásé;
 Lassan elhervadok én,
 Te meg leszesz másé.
 Kinos lesz e hervadás,
 Kinosabb mint bármi:
 A világban egyedül
 S kigunyolva állni.

Más csókolja ajkídat,
 Azt a szép kis ajkat,
 Mely nem tudom hárfá-e,
 Avagy piros harmat?
 Más csókolja kis kezéd . . .
 Mennyi guny van ebben!
 Azt a kezét, melyet én
 Megfogni se mertem.

Elöttem áll a jövő
 Irtóztató képe:
 Szétszórt hajjal bujdosom
 Örökké egy végbe!
 Nevetni fog, a ki lát...
 Csak te sírsz majd értem:
 Oh mert te is szeretted
 Nagy titokban, mélyen.

Elöttem áll a jövő —
 Oh már mintha látnám!
 S mégis így kell bevárnom
 Nyomorultan, gyáván.
 Boldogságom égő ház,
 Mások meg nem mentik,
 Én meg nézem messziről,
 S nem tehetek semmit!

Szülőföldem tája.

(Baja.)

Ott érezi magát a madár legjobban,
 A hol a fészke van, csak azon a lombon...
 Én is vele tartok: ha mindenütt jó is,
 Hej de legjobb otthon!
 Édes szülőföldem! kedves szülőföldem!
 Be nagyon, be nagyon szeretlek én téged!...
 Miként a bús gyermek vidám anyja arcát,
 Nézem szép vidéked!

Egy kis dombon fekszik az én szülőföldem,
 Fákkal vagyon a domb oldala berakva,
 Fölötte a város, ezüstsínű folyam
 Dombjának alatta.
 Tul a folyam partján sötét, kerek erdő,
 Csalogánydaltól zug minden lombja, bokra...
 ... Mintha az a sötét szomorú erdőség
 Költő lelke volna!

Lenn a folyam partján egy-két halászlegény,
Meg a vontatóknak összeázott serge,
Nagyokat ugrálva, ostort pattogtatva,
Vigan énekelve.

Fejök fölött egy-egy vándor daru-csapat,
Vadgalamb, keselyű, büszke fehér kócsag,
Mellettök a vízben árboozos nagy hajók,
Itt-ott egy kis csónak.

Jobbra a folyamtól, a hol erdő nincsen,
Áradástól, vagy mi ... egy tó szakadt, támadt —
— Rajta a halászok kivetett hálójával
Hetykélkedve járnak.

Gyönyörű egy tó ez! úgy szeretem nézni,
Mikoron nem bántják, tiszta, csöndes este —
Egy-egy hal ugrál föl, a kék vízre fehér
Csillagokat festve.

A tó mellé nem egy kis leányka járkál —
Hosszu fű nő ottan, a víz ki-kiönti,
Az erdőben szedett nefelejcsét ezzel
Szokták összekötni.

Nefelejcs nő amott a dalos erdőben,
Mert hogyha már olyan, mint a költő lelke,
A szerelem ezen szép virága nélkül
Ugyan hogyan lenne!

... Lealkonyult a nap, már csak alig látszik,
A sötét erdőség egyre feketébb lesz —
De pásztortűz támad, — kell ez a vontatók
Esti ebédéhez!
Egy pásztortűz után tudja isten hány jó!
Telesteli lesz már a sötét part végre ...
Esthajnali csillag után a többiek
Igy jönnek az égre.

A folyam tetején a tűz-sugaraktól
Egymás mellett sok, sok tűzes oszlop támad ...
Ugy látszik, hogy a víz nem sok hasznát veszi
A hold sugarának.
Fényes tükrén itt-ott egy csónak megy lassan,
Ha a víz nem folya, még lassan sem menne ...
A ki kormányozta, jól kifáradhatott,
Elszenderült benne.

Balról az alföldi véghetetlen rónák,
Jobbról a felföldi ide látszó hegyek,
Ugy néznek ők erre, miként ide vágyó
Sötét kísértetek. —
De mert nem jöhetnek, elég nekik, hogyha
Lelkük gyanánt egy-egy hegyi madárt küldnek,
Vagy a távolságtól alig kivehető
Hangjait a kürtnek.

Most, mint zengő felhők, csapatostól jönnek
 A nádas rónáknak vizi madarai:
 Szállnak a folyamra, a viz csattanását
 Meg lehet hallani.
 Bukdácsolnak, játsznak, most egy-kettő fölszáll,
 S a többi utána — de megjönnek újra . . .
 Egy-egy emlék után így jó több szívünkbe —
 Ez az élet útja!

És a kép eloszlik, mint az idő halad,
 De mint az idő jön, jönnek új, szebb képek —
 Talán itt akarja magát ragyogtatni
 A gazdag természet? . . .
 Szép vagy szülőföldem, nekem is oly szép vagy!
 S elgondolom, mikor tájaidat nézem:
 Hát még minő lehetsz, mily gyönyörű lehetsz
 Egy boldog szemében!

Járálok a Tisza partján . . .

Járálok a Tisza partján,
 So' se jártam én még itten —
 Nemde várod kedves folyó
 Mit szólok majd hozzád, mit nem.

Hát azt mondom, azt mondom, hogy . . .
 Biz én árva szót se mondok;
 Sajnálni nem sajnálhatlak,
 Nagyon jól megy a te dolgod.

Utad oly szép, oly regényes,
 Mint valami kalandornak,
 Hány virágot törsz kebledre!
 S a virágok még se fognak.

Azt se mondhatnám nagyon : hogy
 Örvezdek, mivel látlak,
 A mi engem ide hozott,
 Véletlen volt, nem a vágyak.

Hanem hogyha arra folynál,
 Merre az én rózsám lakik :
 Akkor szóba állnék veled,
 Izennék neki valamit.

A huszár sirja.

Falu végén egy dombtető,
 Rajta nyugszik a temető ;
 Keresztekkel telistele,
 Sokat temettek már bele.

Sok lány kijár a faluból,
 S a kedves sirján leborul —
 Csak egy halvány, barna kis lány
 Nem térdel le senki sirján.

Fölmagaslik egymagában
 A térdelőknék sorában —
 Mint egy magányos sirhalom,
 Melyet emelt a fájdalom.

„Sápadt kis lány! szegény kis lány!
Szived is, a lelked is fáj —
Borulj kedvesed sírjára,
Tán megkönnyülsz majd utána.“

„Leborulnék, de nem lehet,
A sors neki sírt nem emelt . . .
Mert a huszár, kit szerettem,
Ott maradt az ütközetben.“

Országos Széchenyi Könyvtár

Messzebb vagyok . . .

Messzebb vagyok tőled ismét,
Hanem azért közelebb:
Mennél tovább esem tőled,
Annál vágyóbb és erősebb
Lelkemben a képzelet.

Látlak hogy ülsz ablakodnál,
Csöndes nyári alkonyon . . .
Halovány a nap sugára:
Talán mert orozádra szálla
Kis bánatos angyalom.

Látlak, a hogy körülnésszesz:
Nincs-e ottan valaki? . . .
Körülnésszesz nem más miatt:
Félsz, hogy nehéz sóhajdat
Meg találják hallani.

Most emlékid veszed elő
 S nézed őket melegen :
 Hervadt virág . . . hervadt levél . . .
 Miket itt és amott szedél,
 Hanem mind, mind énvelem.

Leülsz aztán zongorádhoz,
 És fölsírnak a dalok —
 Legkivált egy, melynek vége,
 Melynek mindig az a vége :
 „Értted lelkem meghalok !“

Ha szomorú . . .

Ha szomorú vagyok most is,
 Mikor tudom, hogy szeretsz —
 Oh ne essék kis leánykám
 Nehezedre neked ez.

Ne uszszanak könyben azért
 Szép könyörgő szemeid —
 A mi kevés bűm van már most,
 Oly csöndes az, oly szelid.

S szinte jó e bű szívemnek,
 Mert éretted viselem ;
 Aztán oly szokatlan nekem
 Ez a boldog szerelem.

Nézd a fát is, mely újra hajt :
 Bár virággal van tele . . .
 Soká marad virági közt
 Egy két sárga levele.

Bucsu.

Alig jöttél, s itt hagysz már engemet,
 És elviszed magaddal szívemet.
 El is viszed, de mégis itt hagyod,
 Hadd dobogja szüntelen : meghalok.

Kanyarul a hajó az erdőnek,
 Lobogtatod messziről kendődet . . .
 Lobogtatnám én is, de nem lehet,
 Törülni kell könnyező szememet!

Beszélj, beszélj . . .

Beszélj, beszélj, oh csak beszélj,
Hadd hallgassam édes hangod,
Mely édesebb, mint bölcsőmnél
Az altató dajka-dal volt.

Add ide kis fehér kezed,
Hadd szorítsam, hadd csókoljam,
Miként édes jó anyámét
Odahaza kiskoromban.

És borulj rám szép szeliden,
Mint rám borult kicsiny hugom,
Kinek édes ölelése
Oly jól esett egykor, tudom.

Légy te énnekem mindenem,
Dajkám, anyám és testvérem,
Ugy is az egész világot
Elfeledtem értted régen.

Ujra látlak...

Ujra látlak és szeretlek,
Nem mint régen, százszor jobban:
Bokréta lett szívem, melyben
Egy egész érzés-csoport van.
A gyermeki szent ábrándok,
Az ifjuság szilaj heve,
És a férfi szilárdsága...
Tele van a szívem, tele.

Arezodra, e halvány lapra
Vonásiddal föl van írva
Lelkednek, e nagy költőnek
Minden búja, minden kinja.
Hogyha nem volnál is oly szép,
Elragadnak e fájdalemak,
S imádkozó ábrándokkal,
Mint a gyermek, csüggök rajtad.

Hajad, ez egy fürtös felhő,
A mely fehér szirtre szállott...
Ajkad ketté repedt rózsa,
Meggyuladt éj szemvilágod,
Egy rajongó eszméje vagy
Az alkotó istenségnek —
Az ifjuság vad hevével
Reszket szívem, lelkem értted.

És szépséged, és fájdalemad
Nekem erőt s daczot adnak,
Mint egy megfenyített gyermek
Pirulok, hogy nem birhatlak.
S gondolkozom... számítgatok...
Talán majd így... valahára...
Szerelmemben benne van már
A férfi szilárdsága.

Ujra látlak, és szeretlek,
Nem mint régen, százszor jobban,
Bokréta lett szívem, melyben
Egy egész érzés-csoport van.
A gyermeki szent ábrándok,
Az ifjuság szilaj heve,
És a férfi szilárdsága,
Tele van a szívem, tele.

Ülünk szépen...

Ülünk szépen egymás mellett,
 Ülünk szépen csendesen,
 Égre szegzem szememet én,
 Te a földre édesem.

És elrejtjük egymás elől,
 El reszkető kezeink,
 És a mikor jön a sohaj,
 Visszafojtjuk mi megint.

Szivünk dobog, homlokunk ég...
 Ah mi vágyó pillanat!
 S te azt mondod, lázat érzesz,
 Én, — hogy forrón süt a nap.

Hidegséget hazudunk mi,
 Én teneked, te nekem;
 Félünk . . . mert már szíveinkben
 Olyan nagy a szerelem.

Oda van már...

Oda van már, minden oda!
 A koszoru fejedén;
 Czél nélküli tengődés lesz,
 A mely nem visz soha révhez,
 Az én egész életem.

Vallásom volt a szerelem —
 És te angyal fölöttem,
 Nekem a világ sem elég;
 Én a boldogságnak nevét
 Csak nevedhez kötöttem.

És most minden, minden oda!
 Élsz és mégis halva vagy,
 Élek én is, de nem élek:
 Csak úgy hány engem az élet,
 Miként forgácsot a hab.

Oda van még fájdalomam is,
 S oda minden dalaím:
 Gúnyirat lett minden dalom,
 S mi bennük van, rám kaczagó,
 Nevetséggé lett a kín.

Nem jön ajkamra . . .

Nem jön ajkamra több ének,
Elhallgatnak a dalok :
Oh miért is zengenének,
Hogyha te nem hallhatod.

Ki adhat nekem jutalmat?
S vajjon mi az, a mit ád?
Legfőlebb koszorút adhat,
Hirt és nevet a világ.

S nekem a koszoru nem kell . . .
Virág kéne csak nekem,
Mit te nyujtál kis kezeddél,
Hogy viseljem szivemen.

S mit ér, ha a világ nyelve
Akár mennyit emleget,
Ha te nem sugod fülembé
Édes hangon nevemet.

Ne is szóljon többé dalom,
Legyen lantom széttörve,
Ha te, legszebb gondolatom,
El vagy veszve örökre.

Eljött az ősz...

Eljött az ősz, eljött újra,
Fa levelét a szél fujja —
Boldog a fa, hej mert neki
Van még elég mit veszteni!

Esőcsepp a hervadt rózsán,
Nekem is van hervadt rózsám...
Ha szeretni tudnám mégis,
Megöntözném könnyel én is.

De énnekem szívem sincs már —
Meghalhat a szegény kis lány...
Oh mivé lett az én szívem!
Csak fájni tud, szeretni nem.

Egymás mellett...

Egymás mellett el elmegyünk,
S mind a ketten fölnevetünk —
Fölnevetünk, föl kaczagunk,
Azt hinnék, hogy semmi bajunk.

Tudom, hogy te miért nevelsz:
Csak miattam teszed te ezt;
Azért nevelsz, hogy ne lássam,
Arczodon mily hervadás van.

Én is azért nevetek úgy,
Hogy ne láthasd rajtam a bűt —
Hogy ne hidd, hogy most is éget
Szerelmem és hűtlenséged.

Hanem férjed, ki veled van,
 S uj szeretőm, ki velem van,
 Azt kérdik, hogy mi ért minket? ...
 Verni hallják sziveinket.

De mi nekik nem felelünk,
 Csak kaczagunk, csak nevetünk,
 Csak nevetünk, csak kaczagunk ...
 És oly nyomorultak vagyunk!

Országos Széchényi Könyvtár

Halovány az őszi rózsza ...

Halovány az őszi rózsza,
 Hullóban a levél róla,
 Oly halovány, színe sincs már ...
 Oh oly beteg ez a kis lány.

Fáj nekem e kis lány búja,
 Hanem ő ezt nem is tudja —
 Szívem olyan félve dobban,
 Halála se fájna jobban.

Nem is bánám, ha meghalna,
 Meghalnék én is miatta,
 S legalább majd az egekben,
 Megtudná, hogy : mint szerettem!

Minő hamar...

Minő hamar . . . huszonhat év,
Csak alig egy pár pillanat,
És ime fürteim között
Már fehér szálak látszanak.

Tudom jól, hogy miért van ez:
Mert oly forróan égtem én —
Fehér hamv ez a kitombolt
Tűzokádó hegy tetején.

Örülök e fűrtöknek én,
Jó, hogy ott vannak fejemen,
Ezután többé a leányt
Legalább nem szerethetem.

Fehér hajfűrt és szerelem —
Nevetség ez, — jó éjszakát!
Nem is szeretek ezután
Senkit többé, csak a hazát.

Eddig megosztva szeretém,
Vádoltam is ezért szívem,
De eztán csak őt szeretem
Megosztatlanul, és hiven.

Igen, hiven! — A lány körül
Igaz, hogy csapodárkodám,
De boldog isten, mikor oly
Temérdek sok a szép leány.

De haza szép, jó, gyönyörű,
Csak egy van egyesegyedül,
Ne is áldjon meg istenem
Ha elfeledném hűtlenül.

Ki volt nagyobb ?

Nem tudom én, melyik volt szebb,
Melyik dicsőbb, melyik nagyobb,
Az-e, a ki bedöngette
Keleten a nagy érezkaput.

Az-e, ki a hét vezérrel
Döntő karján sebet vágott,
Hogy halálíg védelmezik
Ezt a dicső, szép országot.

Az-e, a ki réges régen
Olyan nehéz halált tűrt el,
Hanem akkor is még egyet
Leütött a táborkürttel.

Nem tudom én, melyik volt szebb,
Talán az a híres László,
A ki kivált seregéből
Oly magasan, mint egy zászló.

S mikor királynál is nagyobb
Urrá akarták őt tenni,
El nem ment egy tapodtat sem,
Mert csak magyar akart lenni.

Vagy az, a ki isten után
A legnagyobb csodát tette,
Mikor Nándorfehérvárnál
Reá rohant Mahomedre.

Avagy az, ki a zászlóval,
Melyen volt a szent szűz képe,
Hogy ne jusson más kezébe,
Ugy ugrott le a mélységbe.

Vagy az, a ki Buda-várban
Vérhalálát úgy fogadta :
Hédervári, öreg apám
Valamelyik öreg apja.

Avagy az-e, ki félkézzel
Malomkövet hengergetett,
Két nagy karddal verekedett,
Holtak hátán ivott, evett.

Vagy az volt-e a legdicsőbb,
Hősebb, nagyobb mindannyinál,
Az a nemes fiúból lett
Világverő hollós király.

Vagy az, a ki várfalánál
Karjaiban jobban bizván,
Szigetvárnál kirohant és
Ugy halt meg a holtak hidján.

Vagy az, a ki . . . Sokan voltak!
Nem tudom, hogy ki volt nagyobb,
Csak áldom az istenemet,
A mért én is magyar vagyok.

Előre!

A gárdának a jelszavát
Egész világ hangoztatja:
„A francia gárda meghal,
Hanem magát meg nem adja.”
Nekünk is volt egy jelszavunk,
Lázba jött a honvéd tőle:
Nem volt abban a halálról,
Nem volt abban megadásról,
Egy szó volt csak, hogy: Előre!

Ezzel himzé a honleány,
E szóval a honfi-zászlót,
Ezzel ment el az a gyermek,
A kit anyja másnap gyászolt.

De ha maradt még egy fia
 S kívánta a haza tőle:
 Az egyiket nem siratta,
 A másikat odaadta
 S ment a gyermek, ment — Előre!

Csodálatos ifju sereg,
 Mely, nem tudni: hogyan támadt,
 Napok szülték s mégis mintha
 Szülte volna három század.
 Most rohannak . . . pusztító tűz . . .
 A fele már ki van dőlve . . .
 Most elnyeli a füstfelleg . . .
 Meghaltak tán? — nem! ott mennek!
 Ott hallatszik, hogy: Előre!

Mint viharkor a tengernek
 Összezúdul minden habja:
 Mind ott voltak . . . egymás mellett
 A fiu és édes apja.
 Apa elhullt — és a fiu
 Ráborult a vérző főre:
 „Csak egy szót még édes apám! . . .“
 A haldokló fölnevezett rá
 És azt mondta, hogy: Előre!

Oh drága kincs, melyet annyi
 Sírhalom-föld be nem fedett . . .
 Szó, a mely — bár némán — kiált . . .
 Mit elvenni nem lehetett.
 Ott van a zúgó erdőkbe —
 Beirva az arczredőkbe —
 Csontok közé, mik széthulltak . . .
 Mert azok is megmozdulnak,
 Ha még egyszer lesz: Előre!

Szabadsajtó.

Még elvehetik vagyoned,
 Vagy katonának gyermeked,
 Emberi kéz gyűjtötte azt,
 Ez meg anyától született.
 De felforr vérem, mikoron
 Azt bántják, mi az istené,
 És gátot mernek vetni a
 Gondolatok, eszmék elé.

Azt mondják, hogy a gondolat
 Fölláztatja a tömeget,
 Lázítani csak rabokat
 S otromba szolgálakat lehet.
 A szabad-népnek esze van
 S csak igazságra hallgat az,
 Ettől pedig más nem remeg,
 Csak a ki bűnös, a ki gaz.

Biztosságról beszélnek ők,
 De én ezen csak nevetek ;
 Biztosság ott, a hol egy kis
 Betű is félelmes lehet !
 Hol, melynek védni kellene
 Az ország javát s örökit,
 A gyáva géppé vert erő
 A holt sorokra örködik !

Sajtót ide, a mely szabad !
 Mert addig minden ámitás,
 Ott, a hol rab a gondolat,
 A tett is hogy lehetne más ? !
 Ha a láncz nektek is nehéz
 És kezetek azt leveszi :
 Ne a lábon kezdjétek el,
 A lelken kell azt kezdeni !

Lázás éjszakák.

Bohó beszéd, hogy az idő
 Begyógyítja a sebeket —
 Az idő nem órákból áll . . .
 Oh én oly régen szenvedek.
 Már egy ezredév elhaladt,
 És istenem! még mennyi vár! . . .
 Fájdalmas, nehéz éjszakák —
 Oh csak tudnék alunni már.

A szoba olyan jéghideg.
 Körülem mégis minden ég —
 Mit adhat nekem a jövő,
 Ha az övé nem leheték!
 Halvány ajkáról egy mosoly,
 Szemeiből csak egy sugár . . .
 Kigúnyolt vágy, örült remény —
 Oh csak tudnék alunni már.

De átkom volt az már nekem,
 Hogy gyűlöljön, kit szeretek,
 S kik rajtam csüggnek szeretőn,
 Csak szánalmaim legyenek.
 Oh vérzik egy szív érttem is,
 És reám mindörökre vár —
 És megszakad . . . szegény leány!
 Oh csak tudnék alunni már.

Ugy félek, ugy ég homlokom . . .
 Csak volna most itt valaki;
 Oh hogy esnék most, jó anyám,
 Áldott kebledre hajlani!
 Olyan nagyon beteg vagyok,
 Szívemnek annyi, annyi fáj —
 Mért hagytam el kis házatod?! —
 Oh csak tudnék alunni már.

De sok volt bennem, sok a vágy,
 És mi lettem? egy töredék;
 És önmagamát gúnyolom,
 Hogy oly keveset teheték.
 Pedig a forrás buzogott —
 De medre nem nyílt, leste bár,
 Így szét fog futni nyomtalan . . .
 Oh csak tudnék alunni már.

Itt elöttem egy könyv hever,
 Olvasgatók... hisz mit tegyek?...
 Ez is költő volt a szegény,
 S megörült, annyit szenvedett.
 Most fekszik úgy, mint más halott,
 Egy kettő sírjához kijár,
 És azt mondják: ez jutalom!...
 Oh csak tudnék alunni már.

A lámpa lángja föllobog,
 S e fény oly biztató, szelid;
 Im! az embernek néha mily
 Csekélység is jól eshetik.
 Ha én gyógyulnék, istenem!
 Tán öröm is van, a mi vár...
 Nem, nem, soha... én meghalok —
 Oh csak tudnék alunni már.

Mert lelkem, ah ez megvakult,
 Ön fényénél, mely környezé,
 És most, midőn fészket keres,
 Téved éles sziklák közé.
 És ott veszkődik nyomorún,
 Mind valamennyi vérzi bár...
 A hajnal még oly messze van...
 Oh csak tudnék alunni már.

Szenvedő hölgynek.

A vad zivatarból siró esti szellő,
 A szilaj fiuból csendes remete lett...
 Imádkozom mélyen, hol senki sem látja,
 Imádkozom most egy széttört oltár felett.
 Romokban találtam én ezt a szent képet,
 De egy mennyei fény most is ömlik rája...
 Légy megüdvözölve szomorú dalomtól
 Titkos szenvedések szép halvány leánya!

Nem szenvedélyekkel közeledem hozzád,
 Nincs az én szívemben mostan semmi földi —
 Egy szelid fájdalom, csendes, hervasztó bú,
 Ez az egész, a mi lelkemet eltölti.
 S leng fölötted lelkem, mint fáradt fuvalom
 Ki nem virulhatott, búsz tavaszi tájon...
 Oh úgy szeretem én az elnyomott tavaszt,
 Oly nagyon szeretem... szeretem és szánom.

Csendes borongásom kivisz a pusztákra,
 Feledni akarnék . . . völgyben foly a patak . . .
 Egyszerre a szívem erősebben dobog,
 S fölnézek a hegyre, hol a forrás fakad.
 Tégedet kereslek szép szenvedő gyermek!
 Mert a futó patak gyöngyökkel volt tele . . .
 Azt gondoltam, hogy fenn a forrás fejénél
 Ezen szép gyöngyöket te sirtad úgy bele!

Elhagyom a forrást, hogy elfeledjelek;
 Nagyon fáj énnem a te bús emléked —
 Földresütött fővel tapodom az avart,
 És czéltalan utam rengetegbe téved.
 Halvány virágokat látok az erdőben,
 S újra nézem, az én szép szenvedőm hol van? . . .
 Lásd! én azt gondolom, hogy a halvány virág
 A te titkos, fojtott sóhajdótól olyan!

Nem szóltál te nekem soha fájdalomdról, —
 Hisz' találkozásunk is oly rövid vala!
 Hanem beszélt nekem egész történetet
 Fekete szemednek két bágyadt csillaga.
 Szép magas homlokod az istentől csupán
 Szenvedőknek adott dicssugárban égett . . .
 S ihletett érzésem teremő művész lőn,
 Szívembe festette szép halovány képed.

Ha már képed birom, add át fájdalmad is . . .
 Mondd el . . . oh én tudom, hogy részt veszek ben-
 S így kettős fájdalmam talán megadja azt, [ne,
 Miért szívem annyit s hasztalan esenge,
 Lásd, én úgy sem tudom azt, hogy mi az öröm,
 Nehéz volt énnem örökké az élet,
 Ismerted meg velem halálom óráján — —
 Boldog leszek, hogyha meghalhatok — értted!

A nagy világ lánya...

A nagy világ lánya vagy te,
 Én egyszerű félénk fiu,
 A te sorsod vidám, fényes,
 Az enyim meg oly szomorú.
 Környezeted egy koszoru,
 S én fűszál a koszoruban,
 Mi elfér a többi mellett,
 De ha nincs ott, úgy is jól van.

Tömjénezik hiúságod,
 — Viseleted erre hí fel —
 Fény-, pompában mennek eléd,
 Én meg csak egy érző szívvél.
 S oly szépeket mondanak rád,
 Ugy tudják a szép szót szórni!
 Mig én némán hallgatok csak —
 Tud is a ki érez — szólni?!

Csak egy szó kell, s előtted áll
 Mind, a mi szép, a mi ragyog —
 Én magam-szedett virágnál
 Meg dalnál mást nem adhatok.
 Jó szívvél veszed te azt is,
 S jókorákat nevensz rajta —
 Most . . . és igazán érzeni,
 Van is nevetséges abba'

Olyan vagyok én körödben,
 Mint az eltévedett gyermek,
 Kit egy sötét erdőségben
 Még sötétebb éjjel lep meg.
 Ki nem tudok szabadulni,
 Pedig már a vadak tépnek . . .
 Fájdalmim e szilaj vadak —
 Mért is ismertelek én meg?!

Mért nem tud...

Mért nem tud a patak szólni,
A holott én sokszor járok;
Oh mért nem tudnak beszélni
A hegyek, völgyek, virágok.

S kivált az én ábrándimnak
Szent tanyája, az a berek,
Mért nem mondja meg az neked,
Azt... azt... a mit én nem merek!

Jobb is...

Jobb is, hogy csak mint az árnyék,
Ugy kövessem életutad,
S hogy nyomodon áld valaki,
Ezt te soha meg ne tudjad.

Menj... s ne fordulj soha vissza,
Oh ne fordulj... mert legfőlebb
Rátipornál az árnyékra,
Mely most titkon áld és követ.

Nagy, nagy titok . . .

Nagy, nagy titok van a te lelkedben,
De én e titkot meg nem fejthetem.
Földult vonásid szerte szórt betűk,
Kiolvasni azokból nem lehet:
Mi bántja és emészti lelkedet,
Mért vagy te oly szomorú mindenütt?

Nem ismerhetted a nyomort soha,
Lakásod fényes, magas palota,
És ifju vagy még, nem csalódhatál . . .
Mért rajtad hát ez örökös ború?
Miért hervadsz te olyan szomorun,
Te, a ki még nem is virulhatál?!

Tekinteted merev és hallgatag,
Ha szólsz, csak gúnyra nyitod ajkadat,
De ha e gúnynak okát kérdezik,
Nevetsz, mosolygsz, hogy tréfa volt,
Hanem ki látja e mosolyt,
Inkább látná szemednek könyeit.

Szobádban könyvek és egy kis kereszt,
A te szobádnak minden éke ez,
Mig fényben úsznak többi termeid —
Itt zaj, mulatság, ott rideg falak,
Mik össze csak magaddal hangzanak,
Minden . . . de minden oly rejtélyes itt.

Élő talány vagy oh lány, ki miatt,
E forró szív is hideg lesz s kihalt —
Örökösen csak reád gondolok;
S első szerelmem elvész, mint mező,
Ha a borongó virágkereső
A rengeteg kutatásába fog.

Minek is van a szív, s a szívben szerelem...

Mindig csak kín s panasz, gyönyörű ajkadon,
Téged még mostan is a multak átka nyom,
Szeretsz, s mért, nem tudod, — az érzés oktan —
Lelkednek mostan is mindig csak multja van.
Előtted lengenek a régi szép napok,
Beszélsz róluk nekem, s én rá se hallgatok,
A multon csüggsz te, s én csüggök a jelenen —
Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

Mint kis piros virág, mit forrón süt a nap,
Elöttem lankadó, epedő ajkad —
S én nézem hidegen, s én nézem vágytalan,
Ah! mert lelkemnek is pokoli vágya van:
Más ajkat fest elém a fölvert képzelet,
Oh hogy hajlok felé, s kigunyol, kinevet, —
A miként én veled, úgy bánik más velem —
Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

Boldogságról beszélsz?! ne szólj! ez a sugár
Nem rengetegbe, csak virágos kertbe jár.
S az lett az én szívem, sötét, nagy rengeteg,
Min át csupán a kín villámi fénylenek.
S az erdő teneked virágot nem nevel,
Másnak kell nyujtanom, hogy aztán tépje el,
Mint én a tiedet mind összetépdalem —
Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

Mi lett volna nekem e szép ajk egykoron,
Mikor szerettelek még forrón, lángolón,
De mind olyan a nő, mint a fa, mely alatt
Mig könnyörögve fut a csevegő patak,
Rá nem hullatna egy zöldülő levelet,
Csak ha már hervad és a patak bejegegt,
Vagy elment messze, és föltűnt egy új eren —
Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

Te engemet szeretsz, én másért lángolok,
A kinek szíve tán ismét másért dobog,
És így tovább... tovább... más szeret mindenik,
Oly csillagok vagyunk, mik egymást kergetik,
S nem fogjuk soha sem egymást beérni, nem,
És hideg, hűtlenül, forróan és hiven
Ugy bolygunk, epedünk át egész életen —
Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

Ne szeress te senkit...

* Ne szeress te senkit soha a világon,
Téged e világon senki sem érdemel,
Legyen a te élted szép borongó álom,
Miből föl ne rázzon
Soha egy szenvedély szilaj kezeivel.
Az élet tengerén, mint virágos sziget,
Illatozz mindennek, és mégis senkinek.

Szerelmesed a szép csillagos ég legyen,
Mely mint a te lelked, oly gyönyörűn ragyog,
Oly gyönyörűn ragyog, világít az éjbe,
S titokteljes fénye
Mennél tovább nézzük, annál dicsőbb, nagyobb.
Magasztaljon a hold halk hárfáján téged,
E sugárkoszorus költője az égnek.

Virágok legyenek a te barátnőid,
Kiknek már bölesődben ismerősük levél —
Tudom, hogy ha künn jársz, megszólít a róna,
Ajkadat a rózsa,
Malasztos kis kezed a liliomlevél.
A fehér galambok mind ellepik vállad,
Játszál aztán velük, ha majd reád szálltak.

És ha elfáradtál, jöjön el a szellő,
S miket te úgy szeretsz, mondjon neked mesét,
Tudom, hogy azután el nem szállhat többé,
Oh rab az örökké,
A ki veled egyszer, egyetlenszer beszélt.
Mulasson is mindig e láthatlan dalnok,
S majd a világ zaját még kevésbbé hallod.

Ne szeress te senkit soha e világon,
Csak mint egy gyönyörű égi álom légy itt,
Bölgögtetésére szenvedő költőknek,
A kik hozzád jönnek
Enyhítő álomhoz, ha a szívük vérzik;
Maradj te, a mi vagy, örökös időre:
Csillagok, virágok, szellők szeretője!

Haragszik rád...

Haragszik rád az én anyám,
Az én kedves, édes anyám,
Szid is téged nagyon-nagyon,
Kivált ha én nem hallhatom.

Szeret engem az én anyám,
Az én kedves, édes anyám,
S fáj neki, hogy kedves fiát,
Engem mindig busulni lát.

Megmondom én...

Megmondom én, csak egy szót szólj,
Megmondok én neked mindent,
A mi szépet, titkosat látsz
Az egekben, avagy itt lent.

Megmondom, hogy a szivárvány
A szerető isten karja,
Midőn édes szép gyermekét —
A földet ölében tartja.

Elmondom a csillagoknak
Bűvös bájos szép regéit —
Hogy azokban hű szeretők
Örök égő lelke fénylik.

Hogyha künn jársz a pusztákon,
S a nagy csendnek hangját hallod —
Kérdezd : mi az, s én megmondom :
Hogy most egy virág sohajtott.

Elmondok én szép kis lelkem,
Megmondok én neked mindent,
A mi szépet, titkosat látsz
Az egekben, avagy itt lent.

Csak azt, oh azt ne kérdd tőlem :
Hogy én téged mint szeretlek —
Arra nincs szó, nincs gondolat,
Azt nem mondhatom neked meg.

Virágaim.

Elhervadt virágok az én virágaim,
Mégis annyi, annyi üdvvel csüggők rajtok,
E sok hervadt virág mind paradicsomban,
Mind a mennyben hajtott.
Angyal érintette kicsike kezével,
Angyal kis leányka adta őket nekem —
Oh e virágokkal én annyit mulatok,
E virágok fölött én annyit könyezem.

Sorba nézem mind, mind — ime itt feküsznek,
A tépett virágok, a hervadt levelek,
Te ezekről nem tudsz . . .
Akkorból valók, mig titkon szerettelek.
Te ugy dobáltad el, s én nyomodból szedém,
Mihez csak hozzá érsz, szent már a tárgy nekem,
Oh e levelkékkal én annyit mulatok,
E levelkék fölött én annyit könyezem.

Itt van egy ibolya! . . ezt már te küldötted,
 Mikor a távolból sejtéd, avagy láttad,
 Hogy én nagyon, nagyon szenvedek miattad,
 Hogy értted engemet megölnek a vágyak,
 S mintha ezerjófű lett volna e virág,
 Egyszerre segített a sok vérző seben —
 Oh ez ibolyával én annyit mulatok,
 Ez ibolya fölött én annyit könyezem.

És e piros rózsza! . . ezt már magad adtad,
 Mikor arról szóltam: mint szeretlek téged!
 Hallgató válaszul adtad-e e rózsát,
 Vagy hogy mit jelent az, te tán nem is érted?
 Szólj! . . vagy ne, oh ne szólj! ne vedd el az üdvöt,
 A mit e virág nyújt sejtésemben nekem . . .
 Oh én e rózsával legtöbbet mulatok,
 Én e rózsza fölött legtöbbet könyezem.

Az idő.

Olvastam valaha
 Tudósok könyvéből,
 De csak most hiszem el,
 Hogy oly hamar vénül
 Az idő.

Mig nálatok vagyok
 Még akkor, azalatt
 Mint fürge kis fiu,
 Ugy siet, úgy szalad
 Az idő.

És alig hagytam el
 Ajtótok, kaputok,
 Már mint egy vén, öreg,
 Csak úgy tipeg, tapog
 Az idő.

B o r u.

Miként valami nagy bánat miatt
A találkozó szerencsétlenek :
Egymásra borul most mind a bokor,
És panaszkodni, sirni kezdenek.

Haloványan csóválják fejüket
A sötét fák szétbomló lombjai,
Fájdalmasan szól a kis csalogány,
Mintha bántaná szegényt valami.

A fűszál is lehajlik, s úgy sohajt,
Oly szomorúság van most mindenben,
Miként ha egy szív volna a mező,
Mit elfogott valami sejtelem.

Jön egy-egy mély, erőtlen kitörés,
Hogy meging rá a tónak teteje,
De mégse zajlik, akkor szól csupán,
Ha egy-egy halász-madár csapp bele.

Gyorsan verő kolomp bong messziről,
A nyájnak valahova futni kell,
Kergeti legyűrt kalapu juhász,
Főlemelt bunkós botja végivel.

És síri csend lesz ismét azután,
A mint elhangzott már a kolomp,
S csak úgy támad rá megint valami,
A gémes kút oly furesán nyikorog.

És nagy sötétség van mindenfelé,
Oly félelmes és mégis emelő,
Gyászszal bevont szentegyház, vagy talán
Egy nagy koporsó mostan a mező.

Valóban az lesz . . . a ki rá figyel,
Mintha szögezését is hallaná :
Kopogni kezd a sötét ravatal,
Az eső nagy csöppekben hull alá.

Gara Mária.

Besütött a napnak
 Legelső sugára
 Fehér ágyon fekvő
 Gara szép lányára.
 És piros a vidék,
 Piros messze távol —
 A naptól-e, vagy a
 Szép lány orcájától? . . .

Alszik Gara lánya
 Mennyezetes ágyon,
 És beszél álmában:
 „Édes kedves Lászlóm!
 Mily szép rózsát hoztál,
 Ugy-e te neveltél? . . .
 Minden más rózsánál
 Szebb színe van ennek.“

Ringatja az álmom
 Tovább is a szép lányt . . .
 „Oh hiába szólnak,
 Nem haragszom én rád,
 Én nem is tudom, hogy
 Ellenid mért bántnak!
 Hisz maga a jószág
 Sem lehet jobb nálad.

Ugy-e nagyon szeretsz?
 Oh én is szeretlek!
 Szívemnek szíve vagy,
 Lelke a lelkemnek.
 Ha te szenvedsz, én is,
 Ha halsz, halni fogok“ . . .
 Künn az ablak alatt
 Peregnek a dobok.

Fölugrik a szép lány,
 És lát rózsát helyett
 Hóhérnak markában
 Véres, halvány fejet . . .
 Álom ez?! nem! oh nem!
 Ott a sötét zászló,
 S mellette vérében
 Szép Hunyadi László.

Elsáppad a leány,
 S kiáll az ablakba,
 Fölötte borus ég,
 Vén sziklák alatta . . .
 Nagy zivatar támad . . .
 Hull a mennykő — s végre,
 Mint egy fehér villám,
 A lány is a mélybe . . .

Tart tovább a vihar . . .
 Olyan sötét minden!
 Megharagudott az
 Igazságos isten.
 Olyan sötét minden!
 Hogy ránézni kínos —
 Csupán szent György tere
 És egy szikla piros.

Nem is lenne . . .

Nem is lenne azután szó
 Galamb bűgásáról,
 Rózsa nyílásáról:
 Ha egymásé lennénk mi . . .
 Ha valami nagyon, nagyon
 Szépet mondanának,
 Akkor a világnak
 Rólunk kéne mesélni.

Nem is beszél talán másról
 Galamb az erdőben,
 Virág a mezőben,
 Csak örökké ellenünk —
 Könyörögnek az istennek:
 Galamb: bűgásában
 Rózsa: nyílásában,
 Hogy mi egygyé ne legyünk.

Elsáppad a leány,
S kiáll az ablakba,
Fölötte borus ég,
Vén sziklák alatta . . .
Nagy zivatar támad . . .
Hull a mennykő — s végre,
Mint egy fehér villám,
A lány is a mélybe . . .

Tart tovább a vihar . . .
Olyan sötét minden!
Megharagudott az
Igazságos isten.
Olyan sötét minden!
Hogy ránézni kínos —
Csupán szent György tere
És egy szikla piros.

Nem is lenne . . .

Nem is lenne azután szó
Galamb bűgásáról,
Rózsa nyílásáról:
Ha egymásé lennénk mi . . .
Ha valami nagyon, nagyon
Szépet mondanának,
Akkor a világnak
Rólunk kéne mesélni.

Nem is beszél talán másról
Galamb az erdőben,
Virág a mezőben,
Csak örökké ellenünk —
Könyörögnek az istennek:
Galamb: bűgásában
Rózsa: nyílásában,
Hogy mi egygyé ne legyünk.

Pedig minek könnyörög úgy
 Az erdők galambja?!
 Hisz úgy se akarja
 Ezt maga az isten se;
 Jó az isten, — de a minőt
 A mennyben se látott:
 Oly nagy boldogságot
 Itten még se nézhetne!

Mi vonja...

Mi vonja úgy fejed a te kis kezedre?
 Tán a mik a rózsát
 A bokorra vonják,
 A nagy szépség súlya, a nagy szépség terhe?!

Vagy a mi a holdat viszi ezüst habra,
 Az a sok fény, a mi
 Úgy tud bágyasztani...
 Lelkednek fényétől vagy úgy ellankadva?!

Vagy homlokod körül, a mi olyan meleg,
 Ott repeső lelkem,
 Áldásom, szerelmem,
 Az süti le tán úgy kis kezedre fejed?

Gyermeknek mondasz...

Gyermeknek mondasz... az vagyok,
 Valóban gyermek lettem én,
 Mióta tudom, hogy szeretsz,
 Egészen újjá születém.
 Elöttem a sok bú között
 Már minden, minden összefolyt;
 Oly új most nekem a virág,
 S a dal, mit a madárka mond.

Gyermeknek mondasz... az vagyok;
 A kincseket nem ismerem,
 A mi egyedül boldogit,
 Kis kezed az, játékszerem.
 S ha a fény mégis érdekel,
 Szívem csak arczodnak örül,
 Min olyan fény van nappal is,
 Mint éjjel a csillag körül.

Gyermeknek mondasz... az vagyok,
 Most oly furesákat álmodom:
 Fölöttem annyi csillag ég,
 Kinálják velük homlokom,
 Oh én a te szerelmedet
 Nem érdemlém meg semmivel,
 S oly nagy dolgokról álmodom,
 A miket nekem tenni kell.

Gyermeknek mondasz... az vagyok,
 Oh bánt is ez, mint semmi nem;
 Lásd, oly sok virágot szedék
 A boldogságnak kertiben.
 Ily sok virágra még kiesiny
 Az én lelkemnek pohara —
 Hová tegyem?.. ugy remegek,
 Ha egy szál is elhullana

Gyermek vagyok én igazán,
 Ugy szólanék, és nem merek,
 Nem értenék meg, azt hiszem,
 Az én nyelvem az emberek.
 Oh mért is van oly messze most
 Az én egyetlen jó anyám!
 Hogy volna mégis a kinek
 Boldogságom elmondanám.

Maradjon ez ...

Maradjon ez sejtelemnek,
Fél igaznak, fél álomnak,
E szót, mely már ajkadon van,
Nekem soha ki ne mondjad.

Csüggjön az ott, mint a rózsán
Csügg a napvilágos harmat,
Én meg mint a beteg lepke
Hadd várjak rá, hadd szomjazzak.

E fél öröm, fél bánatban
Igy vagy te szép, így vagy legszebb,
Kedvesedet búban látva,
De tudva hogy : értted szenved.

S így vagyok én legboldogabb,
Igy könyörgve lábaidnál,
Mikor a miért könyörgök,
Ah, az az üdv megvan immár !

Nem, nem...

Nem! nem! . . . ennek hinni kell!
Ha ez is csal, ez a homlok,
Megtagadom az ég-boltot
Fényes csillagezrivel.

Ha ez is csal, ez az arcz,
Akkor semmi, s minden veszve,
Ugy a világ örült eszme,
És az élet kába harez.

Oh nyujtsd újra karjaid,
S altasd el e fölvert lelket,
Dajkája a szerelemnek:
Nyájas, édes, drága hit!

Te gyáva gyermek.

Te gyáva gyermek, ki egy szóra
Magába vonul s kesereg,
Te hős, ki sokszor átkot szórva
A halált magad keresed;

Te király, kinek tornáczába
A számüzött esd, könyörög,
Te koldus, a kit megalázva,
Mig térdelél, más ellökött;

Te habzó tenger, melynek tükrén
Az sem látszik, mi legnagyobb,
Te tiszta tó, hol minden kis fény
Nagy lángoszlopként ég, ragyog;

Hol annyian temetve vannak,
Te hallgató, te pusztá sír,
Te bölcső, miben a fájdalmak
Ébredő csecsemője sir;

Te ifju, a kit nagy tűzében
Istenné tesz az akarat,
S ki mindenén megnyugszol szépen,
Te szegény, tehetetlen agg;

Te nagy világ, melynek határa
Túl a nap s csillagokon ér,
Te kicsi lap, hova csupán a
Szeretett lányka neve fér.

Te tisztán égő lámpa, melynél
Mindenki olvasni hiszen,
Te gyötrelmes, te örök rejtély,
Te megfoghatlan szív — szívem!

Violaágy...

Violaágy, violaágy ...
De jó a te édes anyád!
De jó a te édes anyád,
Hogy így minket mulatni hágy,

„Mulassanak, nevéssenek,
Reá érnek, még gyermekek?”
Hej ha tudná: mit beszélünk,
Tudom lenne akkor nekünk!

Ha valahol...

Ha valahol társaságban
 Rajtam egy kis vidámság van,
 Csak rád kell gondolnom ottan,
 Hogy mindjárt elszomorodjam.

S ha valahol búbánat bánt,
 Nem kell más, csak gondoljak rád,
 Hogy egyszerre kedvem legyen —
 Oh de csodás a szerelem!

Voltam én már...

Voltam én már boldog veled,
 És te is voltál énvelem,
 Te már ezt el is feledéd,
 De én soha sem feledem,
 Az ég—csillaggal odafenn, —
 Szívünk érzéssel volt tele,
 Gyönyörű nyári este volt —
 Emlékszel-e, emlékszel-e?

Mondám: szeretlek siromig,
 Bár ezt nem érti meg szíved,
 Bár enyém soha nem lehetsz,
 Bár most még szavam sem hiszed.
 De hinni fogod egykoron,
 Eljő annak is ideje,
 És megfogtam kis kezedet —
 Emlékszel-e, emlékszel-e?

S te nem vontad el tőlem azt,
 Ez egyszer ottan hagytad, ott —
 Ha az isten engem szeret,
 Oh, ugy e perczben meghalok.
 Nem voltam még ily boldog én,
 S nem leszek többé soha se,
 Hogy könyezék, hogy reszketék!..
 Emlékszel-e, emlékszel-e?

Mondtál azután dalt nekem,
 Mit csak dalnak hitt volna más,
 De énnékem minden szava
 Ugy tetszett, hogy egy vallomás.
 Hangod oly nagyon reszketett,
 S szívem ugy tele volt, tele,
 Mért ne hittem voln' hogy szeretsz?..
 Emlékszel-e, emlékszel-e?

Másnap, mikor találkozáink,
 Fogadtál mint egy idegen,
 Én rád tekinték lángolón,
 S te elfordultál hidegen.
 S szívem most kettős fájdalom,
 Kettős bánattal van tele;
 Mért játsztál velem akkor ugy?..
 Emlékszel-e, emlékszel-e?

Viszonzlatásra.

Ah, de mennyit gondolkozom :
 Hogy fogadsz majd engemet,
 Pirulva-e, elpirulva —
 Mint napot a fellegek?

Vagy reszketve, mint a szellőt
 A rózsafa lombjai,
 S elsápadó két orcádnak
 Rózsája fog hullani?

Vagy, miként a hegy patakját
 A kösziklák idelelni,
 Ugy fogadod a megtérőt,
 Egykedvűen, hidegen?

Vagy épen úgy, mint a vihart
 A könnyelmű kis habok :
 Az én lázas kitörésem
 Csak neveted, kaczagod ? !

Oh de mennyit . . .

Oh de mennyit néztelek már,
 S mégis mindig egyre nézlek :
 Minden perczen változol te,
 Mindig nagyobb a szépséged.

Vagy tán ez a sok változás,
 Nem is a te arczodon van,
 Hanem én változom mindig,
 Én szeretlek egyre jobban.

Hazatérés.

Az isten áldja meg még azt a folyót is,
 A mely ide hozott, melyen hazajöttem;
 Csakhogy egyszer én is
 Sirok örömben.
 Kis ház előtt állok, apám háza előtt,
 Be-betekintek a kapu hasadékán,
 S elgondolom: minő nagy öröm lesz majd benn,
 Nem is váraoznak idehaza én rám.

Csendesen benyitok a kicsiny udvarba,
 Régi ismerős fák, ismerős itt minden,
 Mintha azt susognák,
 Hogy: hozott az isten.
 Fölugrik a kutya és elkezd ugatni,
 De mikor elélem ér, egyszerre elnémul,
 Kétszer, háromszor is megtekint azután,
 És farkát csóválva lábaím elé hull.

Én meg csöndesen az ajtó mellé állok,
 Mit csinálnak ott benn, kíváncsian nézem:
 Édes anyám olvas
 Épen a karszékekben.
 Imádságos könyv az ő olvasó könyve,
 Melyből talán nekem kér örömet, üdvöt,
 Meg is hallgatta a jó isten imáját,
 Mert a jövő perczben már kebelén csüggők.

A zajra apám is kijön szobájából,
 Már messziről kérdvén, hangosan, hogy mi a?
 S akkor látja csak, hogy
 Megérkezett fia.
 Kiveri pipáját, s aztán gondolkodik,
 Hogy vajjon mit mondjon nekem ujat, nagyot,
 S utoljára is csak annyit tud mondani,
 Hogy a bajsom megnőtt, egész ember vagyok.

És a szomszédok is mind-mind előjönnek,
 Egyik a másiktól tudja, hogy megjöttem,
 És egész koszorút
 Fonnak körülöttem.
 S nekem e koszoru jobb ízűen esik,
 Mint a mit valaha elismerés adott,
 Hisz én szeretetért daloltam örökké,
 Hisz én a szeretet, szív költője vagyok.

Végre kis hugom jön, az én szép kis hugom,
 Ki szegényke eddig nem férhetett hozzám,
 Szemében mosolygást,
 Ajkán csókot hozván.
 S míg a többi széled, ő melettem marad,
 Az álom szárnyai míg csak be nem fődnek,
 Sőt még azután is hallom könyörögni:
 Hogy maradjak itthon, ne menjek el többet?

Ulászló.

Harsog a kürt, dobog a ló,
 Repül, úszik a lobogó;
 Szép hajnalon Buda alatt
 A magyar had vágat, halad.

A nagy zajra fölébrede
 Szép Ulászló szerelmese —
 „Rosz álmom volt — mond a férjnek —
 Csakhogy itt vagy ... oh úgy félek.”

Azt álmodtam az éj alatt:
 Hogy téged egy sas elragadt ...
 És mint galamb jöttél vissza
 Az én váró karjaimba!

„Álmod mély, és álmod magas ...
 Lelkesedés volt az a sas —
 A galamb meg — más mi lehet?
 Győzedelmes békét jelent.“

Harsog a kürt, dobog a ló,
 Repül, úszik a lobogó —
 Hős Ulászló Várna alatt
 Vezeti a tüzes hadat.

Följár a nő a hegyekre,
 Legmagasabb meredekre,
 Onnét nézi, onnét várja:
 Hogy jön-e már édes párja.

S a mint a távolba bámul,
 Galambot lát egyszer távol —
 Tiszta fehér ... szép a galamb ...
 Nagy örömmel haza szalad.

De Ulászló nem jött haza,
 Otthon csak egy levél vala —
 Fehér galamb ... fehér halál ...
 Ah! az álom mélyen talált.

Néma a kürt, dobog a ló,
 Összetörve a lobogó ...
 Király nélkül Buda alatt
 A megvert had búsan halad.

Itt, itt sirjak...

Itt, itt sirjak-e lábaidnál
Mint szikla mellett a patak?
Vagy elbujdossam messze, messze,
Ugy, hogy soha se lássalak;
És multam, és jövőmnek romján
Ha mást nem bírok, nem lehet,
Megmentsem legalább kezedből,
Megmentsem büszkeségemet?

Vagy mert kevés ez egy életre,
S csak rejtett kötés a seben,
Mitől ez tán még jobban vérzik,
Kioltsam végkép életem?
Vagy vessem magam az élveknél,
És legyek hitvány, nyomorult,
Hogy tudjam azt, mért van szívedhez
Számomra elzárva az út?!

Vagy mint a hitegetett gyermek,
Várjak tovább is, tűrjek itt?
Kész arany gyanánt olvasgassam
A reménységnek rongy filléreit?
S midőn már haldoklom a vágytól,
Éltet adjon egy mosolyod,
Hogy újra szenvedjek, és tudjam:
Hogy belehalni nem fogok?

Vagy áldjam-e legnagyobb átkom:
Hogy téged megismertelek?
S elkábuljak a boldogságtól,
Mert egy léget szívok veled,
S kinjáért egész életemnek
Legyen az elég jutalom,
Hogy nyájas hangod, ha máshoz szólsz,
Nekem is szabad hallanom?

És lemondjak az üdvösségről,
Mert itt értem meg ég kegyét:
Hogy néha-néha szemeidnek
Mennysorságába nézheték?
S ne érezzek mást soha semmit,
Csak egy háladó örömet,
Hogy engem is megér a szellő,
Mely arczáidon fürödött?

Nem, nem tudom, hogy mit csináljak !
 Csak azt az egyet érzem :
 Hogy szeretlek kimondhatatlan,
 És hogy szenvedek végtelen.
 S hogy egy szavadtól függ most életem,
 Egy szótól a te ajkadon,
 S e szót, ha még sokáig hallgatsz,
 Már megérteni nem fogom.

Késő éjjel . . .

Késő éjjel hazamegyek,
 Nem is megyek, csak ballagok.
 Pedig az idő oly borús,
 Ugy elbujtak a csillagok.

Ugy elbujtak a csillagok,
 Rájok jövén a fellegek,
 Mint roskedvű apa elől
 A kis mosolygó gyermekek.

De azért mért mennék haza ?
 Hisz mi vár odahaza rám ?
 Egy pár rongyos könyv legföllebb,
 És aztán magányos szobám.

Csöndes magányos nagy szoba,
De mely csöndében is beszél:
Gúnyolva árvaságomat,
S azt kérde: hogy mért élek én?

Oh mint röpnék most haza,
Ha te várnál otthon reám,
Fehérruhában nyájasan,
Kis gyönyörű, szelid leány!

Oh mint röpnék most haza,
Oh hogy dobogna most szívem!
Azaz ... mit is beszélek így,
Nem ... nem sietnék, úgy hiszem.

Hisz el se jöttem volna én,
Otthon enyelgenék veled,
Csókolva kicsi kezedet,
Öledbe hajtva fejemet.

Szeretném ...

Szeretném, ha porban volnál, megvettette,
Oh mi forrón ölelnék kebelemre!
Mint napsugár fölemeli a harmatot,
Föl a fáknak tetejére, hol úgy ragyog.

Szeretném, ha bujdokolva, nem ismerve,
Bolyonganál, mint az ér, ha nincsen medre;
Ez a félig megrepedt szív de jó volna,
Hogy a bolygó, úttalan ér folyjon oda.

Vagy lennél úgy, mint anyátlan kicsi gerlék,
Minden nélkül, hogy mindened én lehetnék,
Álmod álma, lelked lelke, szíved szíve,
Volnánk bárhogy a világon ... oh csak így ne

Te fenn ragyogsz mint a csillag, én meg alatt,
 Nem vehetek tőled el, csak fájdalmakat,
 A boldogság megalázna, összetörne . . .
 Nekünk válni, el kell válni . . . mindörökre!

Nem jövök el . . .

Nem jövök el soha többé,
 Csak most egyszer visszatérjek,
 Kínos így átvirasztani
 Messze tőled, éjről éjet;

Csillagtalan éjszakákat . . .
 És mellé még gondolni azt:
 Hátha más most szemeidnek
 Szép csillaga mellett viraszt.

És sejteni, hogy te vig vagy,
 Mig én itten úgy szenvedek —
 Most valaki rád mosolygott . . .
 Most megfogták kis kezedet . . .

Most a vidám társaságban
 Nagy nevetés, kacaj támad :
 Talán engem nevetnek már —
 Hogy egykor lábadnál láttak.

Oh kínos így : király lenni,
 Ki messziről harcot folytat,
 S nem tudja, hogy mire ébred,
 Talán koldus is lesz holnap.

Nem jövök el soha többé,
 Csak most egyszer visszatérjek —
 Ne szóljatok bizalomról :
 Nem szeretett, ki nem féltett.

Országos Széchenyi

Orczáidnak rózsáival . . .

Orczáidnak rózsáival
 Reményink is mind elhullnak ;
 Mért szenvedsz te ? ! lásd e könyek
 Szememben most elárulnak.

Elárulják szerelmemet,
 Mint örvényt a forgó habok,
 Tudja itt már mindenki, hogy
 Én a te kedvesed vagyok.

Oh mért szenvedsz ? ! oh avagy én
 Mért szeretlek olyan gyengén :
 Nyomorult szív, mely így érez,
 Melybe még egy titok sem fér.

Sár lesz már most könyeimből,
A te megsiratott búdból,
Oh ha látnád, mit tesznek itt,
Hogy engemet minden gúnyol.

Szívem egy seb ... s homlokomon
Valami oly nagyon éget;
Ah istenem! ez a sok gúny
Engemet már örültté tett.

Vérező szív ... égő homlok ...
Nincs előttem többé semmi ...
Bocsássa meg nekik az ég
A mit az örült fog tenni.

Csak hogy itt vagy ...

Csak hogy itt vagy édes anyám,
Soha sem várt még így fiad,
Oh most érzem csak igazán,
Most érzem, hogy nekem mi vagy.

Halvány vagyok ugy-e nagyon?
Szívem most egy nagy kint állt ki —
De csakhogy te itt vagy anyám,
Nem fog már az többé fájni.

Sokat vesztek ... ne kérd, hogy mit,
Talán mindent e világon,
De én erre készen voltam,
Hogy azután ugy ne fájjon.

S most csak a sok elfojtott köny
 Égeti még a lelkemet,
 Mit a férfi nem sirhatott
 Boldogsága sírja felett.

De most előjöhét a köny,
 Te előtted mért szégyelném?
 Szabad sirni a gyermeknek
 Édes anyja édes keblén!

Országos Széchényi Könyvtár

Hogy kárognak . . .

Hogy kárognak, mint a varjúk,
 Hogy hirdetik a telet!
 Hogy örülnek, hogy közöttünk
 Már mindennek vége lett.

Ha mosolygasz, azt beszélik :
 Mindig, mindig mosolyog!
 De miért ne mosolyogna?
 Hisz feledni lány-dolog.

És a mikor szomoru vagy,
 Erre is gúnyt mondanak;
 Máson töröd fejedet már,
 Vagy tetteted magadat.

S ha nem látják sem bánatod,
 Sem pedig jó kedvedet,
 Azt beszélnek : meghidegült,
 Vagy tán so' sem szeretett.

Hát teneked énfelőlem
 Mit beszélnek, képzelem —
 Oh hova lett az a titkos,
 Az a magas szerelem !

Porba' fekszik, mint a szép sas,
 Mely golyótól hullt alá,
 És most hogy tűr, oh hogy siet
 E sok hitvány hangya rá!

HUSZONÖT ÉV UTÁN.

TÓTH KÁLMÁN

ÖSSZES

VÁLOGATOTT

KÖLTEMÉNYEI.

II. KÖTET.

PEST, 1872.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDORNÁL, SÁNDOR-UTCZA 13. SZ.

Ha szerelmünkről . . .

Ha szerelmünkről szólok újra,
Jól tudtam, hogy nem értesz, és
Elöttem volt már ajkad gúnya, —
De kerestem e szenvedést.
Nekem a feldult multak romján
Csak büszkeségem maradott . . .
De láttam, hogy neked ez is fáj,
S eléd tevém, hogy eltapodd.

De így miért ne tettél volna?
A mult neked rá jogot ad:
Hisz te borítottad vállamra
A boldogságnak biborát;
Mikor ugy könyörgék melletted
Fájdalmim sötét mezibe',
Hogy biborom most újra elvedd,
S koldussá tégy, ez semmi se.

Levél valék egy mély bú fáján,
 Sodort levél, mely már lehull,
 Alattam a sarat is látám,
 És fájt ez a hely — siromul.
 Te észrevetted e fájdalmat,
 És megmentéd e levelet,
 Lelkeden az égbe ragadtad . . .
 Bűn-e az, ha most elveted ?!

Nem . . . nem mondom már, hogy szerettél,
 Nem mondanám ezt semmiért;
 Jobban fájna ez mindeneknél,
 Hogy téged emléke is sért.
 Valóban . . . nem is szerettél te,
 Csak egy-két virágot adál . . .
 Hanem a költő egész élte
 Képzeltő ábrándokból áll.

És talán én se szeretélek,
 A költő vére egyre forr,
 S hazugság: hogy ez ifju élet
 Koczkán volt értted annyiszor.
 Kivánd, kivánd, s én kikiáltom,
 Ha mentve hiszed magadatt;
 Te kívüled ugy sincs világom,
 Mindegy: örültnék tartsanak.

Csak ne hinném, hogy feledésed
 Nem sokáig fog tartani,
 Hogy fölszáll még a fényes lélek,
 Mit porhoz köt most valami.
 Csak hinném gúnyát ajakadnak,
 Csak hinném, hogy e gúny: tied,
 S mikor e gúnytól meghalok majd,
 Hogy nem hasad ketté szived!

Földindulás...

Földindulás mindenfelé ...
 Hova fussak ? merrefelé ?
 Hova menjek ? merre fussak ?
 Oh e falak összezuznak !

Hitem roppant szentegyháza
 Össze van már régen rázva,
 Halomban nagy gerendái,
 Jobb alája nem is látni.

Reménységim ékes kertje
 Kövektől van összeverve —
 Szegény rózsák ! mivé lettek
 Alatta e nagy köveknek.

Csak szerelmem palotája,
 Ez maradt még félig állva,
 Másik fele ott a porba' —
 Leüté a templom tornya.

S ha leomlik a másik fél ?
 Szivem ettől úgy remeg, fél :
 Hova menjek, hova fussak ?
 Oh e falak összezuznak !

Feledsz...

Feledsz, feledsz, elfeledsz már,
 Nem is gondolsz én rám;
 Kivetettél a szivedből
 S azt hiszed : hogy méltán.

Nem, nem, nem is vetettél ki,
 Ott veszttem el mélyen,
 Ugy miként a napnak képe
 Merülő örvényben.

Elitétlél ... és elvetted
 Reményeim éltét,
 Ki, mi voltam, mit vétettem?
 Emberektől kérdéd.

Mi voltam én neked egykor :
 Ne embertől kérd meg,
 Azok előtt úgy szeretni,
 Mint én tudok, vétek.

Itt e zajban, a hol most vagy,
 Itt senki sem érez,
 Menj ki, ha majd újra tavasz,
 Ujra verőfény lesz ;

Ha a világ játékába
 Belefáradsz végre,
 S régi vágyad visszahi a
 Természet keblére.

Akkor egyszer, csak még egyszer
 Gondolj reám ottan,
 S kérdezd meg a némaságtól :
 Hogy neked mi voltam !

Nem az a fájdalom . . .

Nem az a fájdalom nehéz,
Mint a dalokból hallotok,
Az el nem mondott fájdalom —
Ez kínozza a dalnokot.

Mely elnémit, mint a vihar
Elnémitja a madarat,
S fölmagasít úgy, hogy kiesiny
A költőnek akkor a lant.

Később a dal már szólana,
De eltörpült a fájdalom,
Alaktalan lett, mint a táj,
Mit bé e távol hamva von.

S a költő büszkébb, magasabb,
Semhogy felőle szólana,
Ha úgy nem, a hogy éreze,
Sehogy se mondja el dala.

A bú aztán szívéen borong,
Mint sűrű fátyol, melyen át
Elveszti még az öröm is
Kedves, piros arczatát.

S eloszlaní nem tud soha;
Marad belőle valami,
Mint lázas éjek álmiből,
Mit el nem tudunk mondani.

A költőbúbán az nehéz,
Ezek az elfojtott dalok,
A mikről senki mit se tud,
A miktől majd én meghalok.

Mikor ülénk...

Mikor ülénk a kandallónál
Szomoru őszi éjjelen,
S én csörgő patakokat láttam
Üdvösségemnek tavaszában —
Mert regét mondál énnekem;

Mikor egy virággal a kertben
Ugy boldogítál tudod ott...
Mikor nekem fájt az az eszme,
Hogy volt szívemnek olyan percze,
Melyben nem értted dobogott;

Mikor vártál fehér ruhában,
Ugy öltöztél, mint kértelek,
S oly szép valál, hogy szinte féltem,
Hogy vándoranggal vagy, kit égben
Egyszer csak megirigylek;

Mikor megleptelek, az erdőn,
S te magadat elárulád,
Mikor megtudtam — oh én boldog —
Hogy te azt a lelken hordod,
Ki vágni sem mer, csak imád;

És mindig, mindig egyet mondtam,
Csak azt mondtam teneked:
Hogy a jövőben bármi érjen,
Ez egy pár percért egész éltem
Kínjait, s mindent feledek;

És nem hazudtam, bár azóta
Közöttünk minden szétszakadt,
Bár annyi kín ért értted engem,
Hogy nincsen üdv se föld-, se mennyben,
Mely azokért jutalmat ad.

Bár egészen megtört a bánat
Most is ha visszagondolok:
A kandallónál... meg az erdőn...
Nehéz pillámra egy könnyesepp jön —
És sápadt arczom mosolyog.

Lemondani...

Lemondani, lemondani,
 Könnyű nektek ezt mondani;
 Oh az nagyon könnyű lehet:
 Így beszélni, szólni nektek,
 De az én sok bűm, könnyeim
 Boldogságot követelnek.

Lemondani, lemondani,
 Könnyű nektek ezt mondani:
 De a mikhez nevét kötém,
 A rózsza, a csillag, a nap —
 Oh egészen mást mondanak,
 Ők szeretni tanítanak.

Lemondani, lemondani,
 Könnyű nektek ezt mondani;
 Reátok ő nem mosolygott,
 Nem fogta meg kezeteiket,
 Oh ti még azt nem tudjátok:
 Egy mosolyban mennyi lehet!

Lemondani, lemondani,
 Könnyű nektek ezt mondani;
 Hanem mi lesz majd nélküle,
 Mi lesz énnkem az élet?!
 Lemondani ... lemondani ...
 Ha tudnátok, hogy mit kértek?

Szilágyi Erzsébet.

I.

Oh mi szépen leng a zászló!
 Oh mi szépen fénylik a kard!
 Eressz anyám engem is el
 Szép vitézek seregivel.

Nem lehet az édes fiam,
 — Mond az anya lassu hangon —
 S férje után, ki már távol,
 Kendővel int ablakából.

Oh mi szépen szól most a kürt,
 Hallod anyám? oh eressz el!
 Meglásd, majd mit hozok néked,
 Napkeletről, gyöngyöt, éket.

Van énnekem elég gyöngyöm,
 — Mond az anya szomoruan —
 És valóban, sötét szeme
 Fényes gyönggyel, könnyel tele.

Hányszor mondtad édes anyám,
 Hogy megtennél mindent érttem —
 Oh bocsáss a vészbe, harezba —
 S kipirul a gyermek arca.

Kicsiny vagy még én magzatom,
 Kicsike még katonának,
 El nem birná gyenge karod,
 El nem birná még a kardot.

Oh dehogy nem — mond a fiu,
 És levesz a szegről egyet:
 Nagy Hunyadi sulyos kardja,
 Vér-rózsákkal van kirakva.

Aztán vágni próbál vele,
 Először is kelet felé —
 Hanem nehéz, izmos a kard,
 Le a földre huzza a kart.

Örömköny a nő szemében —
 Mátyáséban pedig szégyen;
 Rivalg a kürt távolról még . . .
 „Istenem! csak nagyobb volnék!”

II.

Megnőttél már édes fiam,
 A ki eddig visszatartott:
 Maga anyád mondja már most
 Hogy kösd föl a harezi kardot.

Vitéz apád, hős testvéred,
 Mind a kettő a föld alatt,
 Feledtesd el mind a kettőt,
 Mind a kettő légy te magad.

Fényes neved van már most is,
 Fényes név a magyar neve! —
 De te tedd még fényesebbé,
 Hogy a nap sápadjon bele.

S boruljon le előtte mind,
A ki csak él a világon :
Mint a csengetyű szavára,
Hit beszéljen, ész megálljon.

Ne legyenek én többé anyád,
Ne is szeress engem soha.
Édes hazád most az anyád,
Én pedig csak egy mostoha.

Csak azt imádd, csak azt szeresd,
Annak neve, annak képe
Álljon mindig szent oltárként
Szíved, lelked közepébe'.

És hogyha kell, halj meg értte,
Halj meg értte, én nem bánom —
Ha a szívem megszakad is . . .
No most az isten megáldjon.

Hogy elhallgattak a dalok . . .

Hogy elhallgattak a dalok,
Mik azelőtt zengének ;
Lásd, lásd, tied volt egyedül
A világban járt ének.
Most világuk egy kis szoba
A kiömlő daloknak,
Miket sokszor nem is a lant,
Egy tekintetem mond csak !

Oh de szép a költészet így,
A te meleg szívednél,
Hol oly nagy értelmet lehel
A legkisebbik csepp vér ;
Hol minden úgy megértve van,
Mit lázasan kiejtek,
S ölelő karod koszoru
Reád hajló fejemnek.

Hogy a virágok . . .

Hogy a virágok elhervadnak,
S lehullnak a fák galyjai . . .
Ne félj, ne félj, a mi szerelmünk,
Az örökké fog tartani.

Mi a virágot véstől óvná,
Nem nyerhetett az oly szívet;
Lásd! szépségednek mulásában
Én nem hiszek, én nem hiszek.

Te mindig az lész, a mi most vagy,
Örökre az lész énnekem;
Az én kis ártatlan mesolygóm,
Az én kicsike gyermekem.

S én az leszek neked örökre,
Örökre az, mi most vagyok,
Kit a hamvadástól úgy féltesz,
A te reszkető csillagod.

Hogy a virágok elhervadnak,
S lehullnak a fák galyjai —
Ne félj, ne félj — a mi szerelmünk,
Az örökké fog tartani.

Oh annyi köt már össze minket,
Öröm, bú, annyi! . . . nézd csak ott
Mögöttünk immár észrevétlen
Egy egész világ támadott.

Illatos mezők, friss források,
Oh, nézz csak oda édesem,
Az a mi multunk szép világa,
Mely el nem vesztet soha sem.

S fátyolt reá az éj se vonhat,
Emlékünk tüze ott lobog,
E tűz mellett mi vagyunk ketten
A boldog éji pásztorok.

Hogy a virágok elhervadnak,
 S lehullnak a fák galyjai —
 Ne félj, ne félj — a mi szerelmünk,
 Az örökké fog tartani.

Maradjon örökre...

Maradjon örökre
 A homlokod ilyen,
 Ilyen tiszta, sima,
 Mint az ég tavaszkor,
 S a gondok felhője
 Szálljon az enyimre,
 Az én homlokomra.

Ez a fehér kis kéz
 Semmihez se nyuljon,
 Énnekem maradjon
 Minden, minden munka.
 Csak virághoz nyuljon,
 S engemet öleljen
 Az a fehér kis kéz.

És ez az édes hang
 Soha mit se kérjen —
 Szemeidből lássák
 Minden, minden vágyad,
 És teljesüljön be.
 Az az édes szép hang
 Csupán egyről szóljon,
 Azt susogja mindig:
 Hogy te szeretsz engem
 Még a síron túl is!

Távolból.

Köztünk még a messzeségnek
 Átláthatlan köde kékül,
 S én előre reszketek a
 Viszontlátás örömétül.

Hova majd lehajtod fejed,
 Szivem olyan-olyan meleg,
 S kezem a te kis kezédért
 Már előre nyúl, és remeg.

Ajakam már félig nyitva
 Csodálatra, édes csókra,
 S az elzárult ajak helyett,
 Mit érezek, szemem mondja.

Elbeszéli a vádakát,
A sok vádat magam ellen,
Mért hagytalak úgy el téged,
A világba minek mentem.

Elbeszéli: mit tanultam,
Azt tanultam én virágom,
Hogy te vagy szép, te vagy minden,
Minden ezen a világon.

Ábrándjaid szép zöld erdők,
Ajkad virág, szavad patak,
Gondolatid magas hegyek...
Minden, minden vagy te magad.

És én mint a boldog pásztor
Itt fogok most megpihenni,
S zöld erdőmtől, virágimtól
El nem vihet többé semmi.

Csak vissza, vissza hozzád...

Csak vissza, vissza hozzád!
Mit érnek itt e tájak,
E gyönyörű szép tájak,
Ha tégedet nem látlak.
Ha nem mondhatom néked,
Nem mondhatom: hogy nézzed,
E holdas tó, e halmok,
S amott a fák mi szépek!

Nem gyógyulok meg én itt,
Rám itt a lég is elvesz,
Csak ott van az áldó lég,
Csak ott, hol te lehellesz.
Még az a susogás is
Léptid nyomába támad,
Miért én itt hiába
Könyörgök minden fának.

Ugy alszik itt a szellő,
 Oly nyugodtak a lombok,
 És nem enyhíti semmi,
 Csak ég, csak ég e homlok.
 Oh hogy állitanád meg
 E hullámit a vérnek,
 Csak csodás kis kezeddél
 Te egyszer érintéd meg.

S csak már a levél hullna,
 Ugy tán boldogabb lennék,
 Minden szálló levéltől
 Én teneked izennék.
 De nincs is talán annyi
 Sok levele a fáknak,
 A mennyiszer én áldlak,
 És sohajtok utánad.

Ha én egykor megváltoznám...

Ha én egykor megváltoznám!
 Oh hogy szólhatsz így nekem,
 Most a mikor már oly régen
 Nem merengtem képeden.

Mikor a mért szemeimből
 Annyi, annyi könny szakadt,
 Kezed fogni, reád nézni,
 Ujra, újra mind szabad

Ugy-e tréfálsz! ... oh hisz máskép
 Nem mondhatnál ilyeket,
 Tudod te azt jól, hogy nekem
 Megváltozni nem lehet;

Hogy akkor is szerettelek,
Mikor nem ismertelek.
Szivem, lelkem átbujdostad,
Mint a láz az ereket;

S akkor is, ha meghülhetnék,
Szivemben lesz alakod,
Mint a tó végső virága
Mely tükrére ráfagyott.

Minek szólsz hát változásról,
Oh minek szólsz énnekem,
Irigyled tán az üdv fényét,
Mit itt látsz most képemen?

Vagy lelkemet félted tán ... hogy
Nagy fényében megvakul,
S kételkedésid azért adod
Üdvösségem árnyaul?!

Mily szép...

Mily szép, terebélyes amott az a fa,
Tündérkezek ágait összefűzék,
Törzsét is a lombok úgy eltakarák,
Mint a sűrű fátyol a zárda szüzét.

Gömbölyded ivet vet alakra — talán
Orjási bokor, nem is annyira fa,
De lepke nem áll soha meg tetején,
Nem hat bele néha se napsugara.

Talán elkerüli maga a vihar is,
Vagy csak kívül éri, és ott se nagyon,
Mig benne, sötét, örök árnya alatt
Végtelen a béke, a csend, nyugalom.

Mily jó síri békehely lenne ez árny,
 Szívnek, mely az emberit úgy gyűlölé,
 Hogy a temetőbe' se lenne nyugodt,
 Oda jutva a többiek csontja közé.

Balassa dalnok a hét-toronyban.

Nem is fájhat már azt hivém,
 Nem is fájhat már bármi érje,
 És im egy vándornak hirén
 Megint kicsordul szívem vére.

Nem hiszek már, azt gondolám,
 De ime szívem fájva dobban,
 És gúnyos vádat mond reám:
 Ismét hivék, ismét csalódtam.

Oh mert nevetség hinni már
 Hogy jobb nap is jön a magyarra,
 Egén villám volt a sugár,
 Utána több felhő takarja.

Jaj ott a hármashegy körül,
Hol a Duna hullámai zúgnak,
Apa fiának nem örül,
Nem gyermeke ez, hanem új rab.

Sirhatnak ott csak az anyák,
Ha lányaik bájjakkal telvék:
Hogy szívük szüzi magzatát
Idegen karjába nevelték.

S zokoghat ott fiúcska, lány,
Minden falat kenyérke mellett,
A melyet apjuknak talán
Szerezni árulással kellett.

De nem sir ottan senki sem,
A régi sirt, az új megszokta,
Miért is sirnának? hiszen
Csak mosolyogni tud a szolga.

Nem, nem jaj ottan senkinek,
Eztán is érje őket bármi,
Csak a költőnek jaj, kinek
A szive milliók helyett
Tud érezni, szenvedni, fájni.

A kerekasztal . . .

(Emlékezés Beöthy Lászlóra.)

A kerekasztal mellett mostan is
Emlékezünk még rólad jó Laczink!
És sajnálunk bár, gyakran mondjuk azt:
Hogy jobb teneked mégis odakint.

A sírban olyan jó hideg lehet,
Mig itt úgy forr a mi szívünk, agyunk;
Pajtásaid mi, most is azok a
Tépelődő bohó fiúk vagyunk.

A világ is, mióta elhagyád,
Miként azelőtt, épen úgy maradt,
Az emberek megvannak csendesen,
És mászkálnak itt, mint a bogarak.

S nekem azóta lett egy kis fiam,
 Soh' se láttál még ily szép gyermeket:
 Föl-fölragadom karjaim közé,
 S aztán sirok, hogy minek született!

Gyöngyvirág.

Majd én mesélek teneked,
 Édes kis beteg gyermekem,
 Hogy mint termett a gyöngyvirág
 Először a rengetegen.
 Majd én mesélek teneked,
 Csak hajtsd vállamra fejedet,
 Az éj így jobban elmulik
 S a nappal enyhét ad neked.

Volt—volt egyszer egy vén király,
 S annak egy szép kis gyermeke,
 Mint areza bájjal, szive oly
 Sok, sok érzéssel volt tele.
 A király lánya egy szegény
 Ifju apródot szeretett . . .
 — Oh istenem! oh istenem!
 Csak te ne lennél oly beteg.

A király erről nem tudott,
 És szólt hozzá egy reggelen:
 Hatalmas ur esd kezédért,
 Férfjhez még hozzá gyermekem.
 A lány nem szólott s a király
 Azt hitte: ez jó felelet . . .
 — Így édesem, add, add ide
 Kezembe kicsi kezedet.

De a királylány bánkódott,
 S egy nagy könyv égett szemiben;
 Az apród látta e könyűt,
 S ki nem is remélt, — már hiszen!
 Oh az apródnak szíve is
 Titokban értte dobogott . . .
 — Mi jó nekem, mi jó nekem,
 Hogy ajkad kissé mosolyog.

S eljött az eskü ideje,
 Eljött a gazdag vőlegény,
 És gyémánt-rózsákat hozott,
 Hogy viselje ő majd fején.
 De a ki hordja azokat,
 A szép menyasszonyt nem lelé . . .
 — Hisz nem is tarthat ez soká,
 Hisz te már annyit szenvedél!

A király indulatra gyult,
 Szégyen s haragtól egyaránt . . .
 „Lánczon hozzátok vissza őt,
 A hálátlan, a rossz leányt.“
 De a szolgáltnak ezrei
 Haszontalanul keresék. . . .
 — Tán elaludnál édesen?
 Vagy folytassam még e mesét?

Hát hol is, hol is hagytam el . . .
 A király lányát nem lelék,
 És szomorú lett a király,
 A mily haragos volt előbb.
 És mondá: a ki megleli,
 Koronámmal neki adom . . .
 — Nézd, nézd, a hajnal közeleg,
 Már piroslik az ablakon.

Királylányt sokan keresék,
 De mint az apród, senki ugy,
 Az éjt is nappallá teszi,
 És bokorba, tövisbe fut.
 Már csügged . . . csügged . . . s ime most
 A kedves nyomát megleli . . .
 — Gondolnád-e, mi volt a nyom?
 A királyleány könyei.

Minő a rejtett köny vala
 A királyleány szemiben,
 Az apród oly virágokat
 Látott az erdő széliben.
 A királylány könyeiből
 Fehér gyöngyvirág fakadott;
 A merre csak ment, sirt szegény,
 És így maradt a nyoma ott.

A fáradt apród erre már
 Sokkal könnyebben boldogult,
 Csak ment a gyöngyvirág után,
 Mig végre elveszett az ut.
 S barlangba' lelte kedvesét,
 Szegényke ott élt gyökeren . . .
 — Oh mosolyogj, oh mosolyogj
 Édes kis beteg gyermekem!

Volt aztán öröm annyi hogy! . .
 Hát mikor haza értenek!
 A király megtartá szavát,
 Az apród lánya férje lett.
 És most is élnek boldogul,
 Ha ugyan meg nem haltanak . . .
 — Hisz már egészen földerült
 A szemed, arcod, ajakad!

Oh eljön már a gyógyulás,
 Oh hidd, közel van, eljön az,
 A te halvány arcodra is
 Rózsákat hoz majd a tavasz . . .
 És akkor majd künn a gyepen
 Zöld fák alatt mesél neked,
 Ki tél- tavaszban egyiránt,
 S örökké csak téged szeret!

E s t e.

Oh csak hogy ismét itt az est;
 A csillagok az egeken,
 Ugy még semmit sem szereték,
 Mint most az estét szeretem,
 De benne többé nem csupán
 A csillagok oly kedvesek,
 Oly jó azt tudnom este, hogy
 Ismét egy nappal kevesebb —
 Ugy szeretnék meghalni már!

Eleget láttam arra, hogy
 Behunyjam végre szememet,
 Pilláim mint rekedt folyó,
 Köny- és szeméttől nehezek.

Ez az, mit a világ szele
 Az embernek szemébe hord,
 S az egyik érzi, másik nem;
 Az a kérdés: melyik bolond?
 Ugy szeretnék meghalni már!

A jelszó: erény, becsület,
 És mindenütt csak gyengeség,
 Maga a költő szent dala
 Már hiuságban születék,
 Kicsiség, nagyság egy dolog,
 Szerepel csak más név alatt,
 Sárnak hijják a harmatot,
 Harmatnak hijják a sárat —
 Ugy szeretnék meghalni már!

Az érzés is csak egyre megy,
 Egyforma a bú és öröm,
 Olyan egyforma, mint a mit
 Szemünkből sajtol, az a köny.
 Mindakettő csinált dolog,
 Ott van mindegyik fenékén
 Mint fényes folyóban a kő —
 Számításunk is feketén —
 Ugy szeretnék meghalni már!

Ugy-e másképp lesz oda fõnn,
 Majd másképp lesz ez nálatok,
 Szép bimbók az ég kertiben,
 Égõ bimbók! szép csillagok!
 Oh mint hiszi az fényetek,
 Oh mint remél az bennetek,
 A ki, a míg a földön élt,
 Csak könyezett, csak szenvedett.
 Ugy szeretnék meghalni már!

Szerelmi dalok.

I.

Hogyha látna a pásztor,
 Nem nézné a virágokat,
 Ha látna a csillagász,
 Nem nézné a csillagokat,
 S nem vizsgálna gyöngyöt a
 Vizek tengerésze,
 Pásztor bűvár csillagász
 Mind, mind téged nézne.

II.

A nagy erdőbe kimenék,
 Bús szarvas őrzé fekhelyét,
 A csillag mind oly halovány
 És néma volt a csalogány.
 Megkérdelem szarvast, fülmilét:
 Miért busulnak, hogy miért,
 S a csillagot miért oly halvány?...
 Szarvas meglátta termeted,
 Csillag meglátta szemedet
 S a csalogány hangodat hallá ...

III.

Nem a szemed, még se, még se,
 Nem ennek a tündöklése,
 Nem kis kezed, nem termeted,
 Nem az büvölt el engemet.

Nem arezodon ama rózsák,
 Nem lelken ama jószág.
 Nem az a szűz, csengő beszéd,
 Nem az, nem az rajtad a szép.

Nem hajadnak tündér bája,
 Nem ... hisz ezt mind más is látja,
 Szépségednek csodás titka,
 Nekem van az csupán nyitva.

Mikor mosolyg a te ajkad:
 Egy sugár ott, az szép rajtad,
 S egy felhő szép homlokodon:
 Amikor te szomorkodol.

IV.

Elmerült már élet-hajóm
A viharban, tűzben,
És én várva vesztemet, már
Többé nem is küzdtem.

Megláttalak ekkor messze
A távolban téged :
S szívemben a kétségbeesés
Vágy és reménynyé lett.

Jősz-e, mint egy mentő csónak ?
Jősz-e, felém tartva :
Hogy kividd az elmerülőt,
Egy virágos partra ?

Vagy úgy jősz-e, mint a hullám,
Főlemelsz még egyszer,
De csak azért, hogy azután
Mélyebben temess el !

V.

Haragudott a nagy tenger nagyon,
Hullámaid úgy hánytá, oly vadon
Ugy csikorgatta tajtékos fogát
S harapta a hajónak oldalát.

Kérdem : mért haragszik oly végtelen ?
Hiszen vizében fürödik a menny,
Az ég, a nap, a hold, a csillagok,
S ő a világon, ő a legnagyobb.

Felelt a tenger vissza énnekem :
Bohó te ! hisz szivedben van a menny
S az én hullámom se oly végtelen :
Nagyobb, nagyobb benned a szerelem !

VI.

Boldog voltam, mig bámultam
 Szūzi arca fehér hamvát,
 Mig esodáltam sötét haját,
 Elámultam szép kis kezén,
 És hallgattam beszédének
 Elesábitó édes hangját:
 Oh akkor én boldog voltam
 A mig tovább nem gondoltam.

De mióta azt gondoltam:
 Oh ha ez arcz megérintne!
 Ha e szép haj rám omolna!
 Ha e kis kéz megölelne!
 S ha az a hang, az az édes,
 Azt mondaná: engem szeret:
 Azóta egy vágy lett lelkem
 S olyan boldogtalan lettem!

VII.

Hogy repül a madár fészkébe,
 Fára a folyondár hogy szalad,
 Hogy megy a folyó a tengerbe,
 Csak énnekem hozzád nem szabad!

Hogy beszél a patak a virágnak,
 Hogy sohajt fához a fuvalom,
 Még a felhő, az is beszélhet,
 Csak nekem nem lehet szólanom!

Pihen a harmat a fűszálon,
 Napsugár a virág levelin,
 Tenger is az éggel egyesül,
 Csak te nem lész soha az enyim!

E s k ü.

Nem egy hideg oltár előtt
 Hová annyit vitt az érdek,
 Hiuság és önámítás —
 Nem ott esküszöm én néked.

Itt esküszöm a szabadban,
 Ahol minden fűszál érez :
 Esküszöm, hogy szivem minden
 Dobbanása a tiéd lesz.

Itt esküszöm e rózsára,
 Mely miként te, ugy mosolyog :
 Hogy előttem semmi kedves
 Nem lesz, csak a te mosolyod.

Esküszöm a csermelyre, mely
 Itt kanyarg a mező felett :
 Hogy így veszem én is körül
 A te egész életedet.

Esküszöm ez árnyas lombra,
 Mely egy ágra van hajolva :
 Ily gyengéden védelek én
 S oltalmazlak mindenkorra.

Esküszöm e madarakra,
 Kik mind egyet énekelnek :
 Nekem is egy énekem lesz,
 Egy énekem, hogy : szeretlek !

Esküszöm az égre s örök
 Sugaraira a napnak :
 Esküszöm, hogy téged soha —
 Soha — soha el nem hagylak !

Elmentem.

Elmentem a fenyvesbe, hol
 Égig ér a hegytetőzet,
 S forrás omlik, mely meggyógyít
 Vérző szarvast, vérző őzet,
 S kérdezém: hogy meggyógyít-e
 Mint az enyém ily mély sebet?
 És a forrás tompán zugva
 Azt felelte, hogy nem lehet.

Elmentem a szép erdőbe,
 Hova a vándorok járnak,
 Keresni az enyhet, árnyat,
 A nagy, sötét, lombos fákat
 S kérdezém őket: nyugalmat
 Lelek-e én, még egy helyütt? ...
 És a lombok tagadóan
 Csóválták meg sötét fejük.

Fölnéztem a nagy egekre
 Szakadt szivvel, izzó fővel,
 Oda, honnan vigasztalást
 Annyi hívó, szenvedő lel,
 S kérdezém: hogy meggyógyítja-e
 Az én nagy-nagy szenvedésem? ...
 S némán szólt a végtelenség:
 Nem gyógyítja meg az ég sem!

Megláttalak ekkor téged
 Te gyönyörű, áldott angyal!
 S meggyógyítál engemet egy
 Nézéssel, egy szavaddal.
 Visszaadtad, a mit többé
 Mi sem adott volna nekem —
 Én gyógyító szűz forrásom!
 Enyhe erdőm! áldó egem!

Szüleim aranylakadalmára.

Bokrétás vőlegény, koszorus menyasszony,
Ifju párok, a kik most esküsznek talán :
Hej régen volt már ez, épen fél századja,
Egyik édes apám, másik édes anyám.
Bokréta apámon, koszoru anyámon,
Hogy a jó isten ezt megengedte látnom !

A kis zajtalan ház tele van most zajjal,
Gyermekek, unokák jöttek az ünnepre,
Mi a kezeiket hintjük forró csókkal,
Arcukat a kicsik, rájuk csimpeszkedve ;
Bokrok és virágok a két agg fa körül,
Harmat és napsugár : mind könyez és örül.

Hogy a kicsiny laknak megjött a jutalma !
Mert nem volt még ennél soha se tisztább lak,

Nem ismerték itten talán hallásból sem
Bűneit a büszke, fényes palotáknak ;
Itt lakott a hűség, becsület és erény,
Hány helyen kerestem s tán csak itten lelém.

Itt lakott a földön legáldottabb anya,
Gonddal, ápolással, szeretettel tele,
Jóság, minőt a föld soha többé nem szül,
Minőt el nem képzél a költészet, rege,
Ki mindig áldozott s nem tudta, hogy áldoz,
Hasonló a vérét odadó madárhoz.

És itt bölcselkedett az én édes apám,
Szívében szent hittel, ajkán igazsággal —
Gyermekszíveinkbe lelkéből az eszmék,
Mint harmat a földbe, szivárogtak által ;
Igy nőttünk fel itt mi, ilyen szülők mellett,
S szétmentünk azután, hogy az idő tellett.

De most összejöttünk az ünnepre ime —
Mindannyian hálánk s örömünket hozva,
S oh, úgy-é szüleink, nézzetek csak föl ránk,
Homlokunk egyenkint mindannyinak tiszta.
Annyi gyermek s egy se hozott szégyent rátok,
E nagy ünnepen ez legszebb koronátok !

Emlékezések Erzsikére.

I.

Mindig mondtad, irjak verset,
De hát minek irtam volna:
Elmondtam én gondolatim
Melléd ülve, rád hajolva.

Oh az a sok, sok gondolat,
Köteteknél többet tett ki,
S milyen jó volt, — csak elmondtam,
Még rimbe se kellett szedni.

Nem láthatlak többé téged —
No lesz most vers, lira, ének,
Legyen irgalmas az isten,
Az olvasó közönségnek!

II.

Megdicsért a mama tudom,
Hogy lemondtaál szépen rólam,
Arcodat megezírogatta
S mondá: lányom, már ez jól van!

Engemet is megdicsértek,
Válni tőled hogy volt erőm:
— Ez illik egy férfinhoz,
Mondták szépen, bölcselkedőn.

De Ámor is megszólamlott
S jót nevetett rajtunk hátul:
Szépen tettetek fiaim,
Hanem nagyon ostobául!

III.

Csak legalább azt tudhatnám :
 Átkot vagy áldást mondasz rám,
 A mi átok : elfogadom,
 A mi áldás : visszaadom !

IV.

Ne dicsérjen más, ha nem én, —
 Éppen arra siettél te
 A hatvani uteza felé —
 Jaj de nagyon örültem én !

Meg se voltál frizirozva,
 Be se voltál hajporozva,
 Roszul néztél ki, feketén —
 Jaj de nagyon örültem én !

Elhagyod te most magadat,
 Azt se bánod, ha csunya vagy,
 Ne dicsérjen más, ha nem én, —
 Jaj de nagyon örültem én !

V.

Nekem még is van más gondom,
Nem csak szerelmemnek élek :
Irnom is kell nyakra före,
Mikor kéziratot kérnek.

S dul bennem sok más indulat,
Ellensége vagyok soknak :
Kivált a kik drámáimon
A színházban nem tapsolnak.

S aztán hozzám járnak kelnek,
A sok színész : hogy dicsérjem,
Egyik ezért, más amazért,
A jó barát, hogy pénzt kérjen,

De te a te kis szobádban
Egyedül vagy a világon . . .
Tudom örökké rám gondolsz
Édes szomorufűzágom !

VI.

Leveleid ? — nem, ezeket
Soha vissza nem adhatom,
Ruhádról egy czérnaszál is
Drága nekem, drága nagyon.

Itten őrzöm a fiókban
Elhullt tollát kalapodnak,
Oh, hát még e leveleket,
Miken kezded végig vontad !

Szeretem én minden betűd,
Gondolatid, de legkivált
Bennük e sok bájos, kedves
Ortografiai hibát.

VII.

Három évig szerettelek,
Mint egy diák, ugy titokban,
Kilestem, hogy merre jössz majd,
És ha jöttél — elfutottam.

Egyszer aztán összejöttünk
Ugy, hogy futnom nem lehetett —
Elszédültem — s lehajolva
Megcsókoltam a kezedet.

Vártam aztán, hogy nevetsz ki,
Vagy hogyan hagysz majd ott engem —
(Melyik nő az : ki nem tapos
Ilyen örült, nagy szerelmen ? !)

Vártam — és te nem hagytál ott,
Vártam — és nem nevettél te,
Hanem vállamra borultál, ..
Áldjon meg az isten értte !

VIII.

Ha haragom volt, csillapítál,
Ha örömem volt, ezt növelted,
Bátorságomban mérsékelteél,
Biztattál csüggedésim mellett ;
Erényimről nagyitva szóltál,
Hibáimat meg mindig mentéd, —
Barátnál hübb, anyánál jobb, és
Mint a nőtestvér olyan gyengéd !

IX.

Utánoztad a kócsagot,
Mely, ha tollán foltot kapott :
Semmi se kell többé neki,
Magát büszkén széttépdeli.

A fejedbe verték neked :
Hogy én reád árnyat vetek,
És kitéptél engem onnan :
A hol én mindened voltam.

Tudom fájt ez a szivednek,
Tudom fájt ez a lelkednek,
Mert te nem vagy büszke kócsag,
Kis gerlice vagy te oh csak !

H a l á l.

Nem, nem az a halál, a hogy itt nevezik,
Ha koporsónknak a födelét szegeznek ;
Nem, nem az a halál, a mit a léha hisz,
Midőn a gyászszekér a temetőbe visz ;
És az sem a halál, midőn már más sirat :
Öröm, vagy fájdalom, bú vagy érdek miatt —
Ah az ! az a halál : midőn még itt vagyunk :
De halva, és magunk siratjuk — önmagunk.

Emlékszem — ismerék egy fürge gyermeket :
Oly vidám, játszi volt, lepkéket kergetett ;
Sokszor nádméz után megmászta a tetőt,
És volt egy anyja is, — ah, hogy szerette őt !
Csókjával üldöze szülőjét mindenütt,
S ha leült az anya, ölébe lefeküdt ;
Boldog fiu vala, de elvév az ég —
Hol van ? — sehol ! — pedig e gyermek én valék.

Ismertem azután egy lázas ifiut;
 Szeretni mint ez, ugy, ah többé ki se tud!
 Tudomány, eszme, kincs... nevetett mindenén —
 Hát más czél is lehet: mint csak a szerelem?!
 Oh hogy szeretett! — és megölték azután —
 E lázas ifiut legjobban siratám,
 Ha föltámasztaná még egyszer egy tavasz!...
 Nem, nem, többé soha!... tudom... én voltam az.

És volt, egy férfi is, kinek a kebele
 Szeretet, bizalom s szent lánggal volt tele;
 Van hála, — ezt hivé, — barátság, becsület,
 S jónak győzelme, mely késik bár — megjöhet:
 Hanem ez ifjut is aztán megmérgezők:
 Csak számítás van itt, gonoszság és szemét —
 Minek is szeretett, remélt, hitt annyira?!
 Nem kellett volna oly hamar meghalnia.

Igen!.. sokszor halunk; többször, mint az a hab,
 Mely, hogyha a folyón sár s kórónak halad:
 Elpattan s újra más alakban jő elő;
 Nem ott van a halál, ahol a temető:
 Itt is sokszor halunk, — oh én azt érzem,
 Én már rég meghalék, — agyam forr és kezem
 Mozog még — de tudom, hogy ez nem élet — és
 A mi még hátra van: az csak — elköltözés.

Bélámnak.

Azt kérdezéd, hogy mért szeretlek?
 Azt kérdezéd éltemnek élte...
 Hisz kiesi vagy, hisz erre, — mondád,
 Még érdemeidet nem tevélt te.

Oh kérdezgető boldogságom!
 Hisz e kérdés maga is érdem:
 Az üdvöt, mely szivemben támadt,
 E kérdésekre most is érzem.

Hisz neked köszönök én mindent,
 Mi számomra öröm e földön
 Édes az óra, a legkeserűbb is,
 Ha veled, ha melletted töltöm.

Nem lát engem derülten senki,
De te sohsem látsz mosoly nélkül,
Ha ketten vagyunk, harmadiknak
Az öröm is mindjárt közénk ül.

Édes hangod elnyom minden zajt,
Mely lenn szívem poklában tombol,
Diadalkaput építesz te
Az én meghajlott homlokomból.

Hányszor hurezoltak szenvedélyek,
Azt hittem, meg nem menthet senki,
S az ezer karu óriások
Körméből kis kezecskéd vett ki.

Nem, nem! ne tudj te erről semmit,
A fájdalmaik nevét se ismerd —
Szeretlek, mivel gyermekem vagy,
Születtél s én áldom az istent.

Szeretlek, mert mi szemednek szép,
Mi tetszik neked a világon:
Azt én már most csak benned látom —
Madaram! csillagom! virágom!

Anyám kórágynál.

Itten vagyok ágya mellett
Oh ez az ágy, ez az itt:
Melyben az én édes anyám
Kilencez éve fekszik.

Ha valaki látna itten
Ágya mellett engemet,
Nem ismerne, tudom, reám,
Ugy mosolygok, nevetek.

Nehéz nekem a mosolygás,
De ha ennek ő örül,
Ha mosolyt kelt ott is, az ő
Beteg ajkai körül.

Százfélét is el-elkérdez,
 Én én csak jót felelek;
 Agg bokornak így suttognak
 Gyermeki: a levelek.

— Hát boldog vagy? — oh de milyen! —
 Így felelek mindig én,
 S ha a lát s z a t is azt mondja:
 Mért ne hinné el szegény?!

El is hiszi és örömtől
 Könyben usznak szemei,
 S hálát adva, száraz karját
 Az egekhez emeli.

És én látva, és így látva
 A legszeretőbb anyát:
 A mi előbb hazugság volt,
 Valóságba olvad át.

Szívemről a jeges kéreg,
 Melyet gonosz emberek,
 Guny, csalódás vontak arra:
 Egyszerre csak leperreg.

S a mig nézem könyben uszó,
 Rám mosolygó szemeit,
 Melyekben a szeretetnek
 Egy világa tükrözik:

S a mig összecsókolom az
 Engem áldó kezeket:
 Ki nem vagyok soha boldog,
 Itt, valóban az leszek!

Elszakadás után.

Ugy összetört engem a bú,
Egy virágot — pedig nem sok —
Le nem bírnék szakasztani.

Hajam úgy hull, a ráncz pedig
Homlokomon szaporodik,
A szívem forr, agyam megfagy,
Nem lesz már egy gondolatom! —
Látod, ezt a kis verset sem
Vagyok képes rendbeszedni;
Mosdatlanul, fészületlen
Még ki szegény a világba,
Mint a gyermek, kinek anyja
Beteg — s aztán nem gondol rá.

Látod, látod, így vagyok én,
Mióta mi elszakadtunk;
Éppen kétszáz esztendeje . . .
Te azt hiszed: csak két hónap!
Ugy éledek csak egy kicsit,
Ha felőled gondolkodom,
S kérem az én istenemet:
Hogy áldjon meg téged nagyon, —
Boldog vagyok, ha úgy áldlak.

Legyen áldott a te hajad,
Mely annyiszor beborított,
Illatos szép drága kezed
És kezednek a tenyere,
Melynek fehér párnájában
Annyit-annyit megnyugodott
Az én szegény izzó fejem,
Legyen áldott hamvas arcod,
Szemed, az a vigasztaló,
Meg az a te kimondhatlan
Jóságteljes drága lelked.
Legyen, legyen százszor áldva,
A legkisebb idegszálad,
Lélekzeted, hangod, szavad,
Legyen áldva még átkod is,
Melyet most tán reám mondasz!

Dalok egy meghasonlottól.

I.

Én vagyok a Hamlet, kinek
Nincs ereje semmi tethöz, —
Csak nekem ne hittél volna,
Ha mondám, hogy: az, vagy ez lesz.

Gyáva egy sziv ez az enyém,
Nem tud mást, csak sir és érez;
Édes Opheliám! menj te —
Nem klastromba, hanem — férjhez.

II.

Haragszom rád, ugy haragszom:
Hogy engem mért mentettél meg:
Ha te nem szerettél volna,
Régen enne már a féreg,

Haragszom rád, hogy jó voltál,
Tiszta, szent és igaz mindég —
Könnyebb volna most meghalnom:
Hogyha semmiben se hinnék.

III.

Ha a boszu kiengesztel:
 Meg vagy, meg vagy te boszulva!
 Te csak fejed hajtottad meg,
 Én fetrengtem — porba hullva.

Egy könyvéért százat sirtam,
 Oh, egy gunyért ezret adtak,
 Én szivedet megkarczoltam,
 Az enyimben kést forgattak.

A te szenvedésed szép volt,
 Undor, iszony oh az enyim!
 Kigyók, ebek lakmározta
 Vérző lelkem nyílt sebein.

Nem oly összeroncsolt, mint én,
 A kerékben törött hullá —
 Nem oly véres, nem oly sáros . . .
 Meg vagy, meg vagy te boszulva!

IV.

Boldog az a féreg,
 Ott, a föld porába',
 Buta kis fejével
 Les a napsugárra.

Boldog az a koldus,
 Kővén a szögletnek, —
 Várja: kalapjába
 Egy krajezárt hogy vetnek.

Boldog az elitelt —
 Egy óra . . . s jönnek már . . .
 Az boldogtalan csak:
 Ki már semmit nem vár.

Ne irigyeld.

Ne irigyeld, ha a világ előtt
Fejét büszkén fenn hordja valaki:
E büszke fő a fáknak árnyai közt
Szomoruan fog majd lehajlani.

Ne irigyeld a vidám kacagót,
E boldogságban fürdő homlokot,
Ki tudja: hogy magányos éjjelen,
A forró párnán hogy sír, hogy zokog.

S ne irigyeld az élénk érdeket,
Ha tesz, törekszik és küzd valaki:
Magányában tán fáradt, csüggedőn,
Kimerülve fog összehullani.

E büszkeség, e kacagás, e dacz,
Mind hiú, nehéz tettetés ez itt:
Minden szívnek van egy titkos sebe,
A mely örökké fáj, sért, vérezik.

A szellem.

(Mikor Párisban betiltották a Shakespeare-lakomát.)

Betiltották, hova én is
 Hiva voltam, azt a lakzit,
 Félték, hogy a pohár tőlem
 Majd egy kicsit nagyon habzik.

De bolondok! — azt hiszik, hogy
 Csak egy pohár az én helyem,
 Mintha meg nem jelenhetnék
 Máshol, akár ezer helyen.

Nem vagyok én ló, vagy ember,
 Kire mindjárt békót raknak,
 Egy kicsike tintaesepp is
 Elég nekem háznak, laknak.

Ráülök egy tollhegyére,
 Szárnyam ottan himbálgatom,
 S ha onnan is elkergetnek,
 Ott leszek a zárt ajkakon.

Szemek pillantása közé
 Hidat verek, ott lesz helyem,
 Vagy ha két kéz kezét szorít,
 A véreseppben, az ujjhegyen.

S ha a földön minden helyet
 Elvesztek is bohók tőlem :
 Se baj azért, ott lebegek,
 Ott leszek a levegőben.

Fölmentem.

Fölmentem a hegytetőre
 S lejttem a hegy tövihez:
 Fenn a föld már kővé mered
 S lenn a szikla porlani kezd.

Mulandóság, mulandóság!
 De szeszélyes a te kezed:
 A porszemből sziklát csinálsz,
 A sziklát meg porrá teszed.

Kossuthnak.

A harcza mentem akkor én is el,
 Bár okát sem tudám, hogy mi lehet.
 Tizenhat éves gyermek voltam én,
 Csak mentem és — éltettem nevedet.

Atakra fujtak ... és én neveték,
 Tréfának tetszett ez a művelet ...
 De a huszárok közbe vettek és
 Rohantunk mind — éltetve nevedet.

Elveszett minden — haza mentem én,
 Atyám szeméből a köny pergett ...
 És sirtam én is, nem tudám miért,
 De sirva is — éltettük nevedet.

Azóta mennyi sok év elhaladt,
 A sejtelem előttem eszme lett . . .
 Most értek mindent, mi volt akkor az! —...
 És éltetem én most is nevedet.

A lengyel anya.

(Románcz.)

Négy szép gyermeke volt a lengyel anyának,
 Mind olyan kiváló leventék valának,
 Madarak közt sólymok, erdőn fenyőágok,
 Büszkeséggel nézett édes anyjuk rájuk,
 Elereszté egy nap mégis mind a négyet,
 S búcsúzó szemébe egy könnycsepp se tévedt.

A középső fiát hamar visszakapta —
 Jaj tán nem is ő az, annyi a seb rajta;
 Golyóval lőtt galamb nem ronsoltabb nála —
 Be is tesz azután fehér puha ágyba,
 Ma még puha ágyba, holnap temetőbe —
 S édes anyja nem sir, büszkén megy előtte.

A dobogó dobog, a szövétnek lobog,
 Ez immár a másik, haja vérben ázik,

Ennek nem kell már ágy, ez már meg van halva;
 — Kikiséri némán ezt is édes anyja;
 Csak szemében egy köny, elnyomva, remegve, —
 Hisz a legkisebb volt — legjobban szerette.

Harmadikat is csak meghozzák egy éjjel —
 Oh csak arczáról a leplet ne vennék fel,
 Ne látnák a szörnyűt, a mi történt véle,
 Oh ezt nem a golyó, — hóhér keze érte.
 Hanem kikiséri ezt is édes anyja,
 Büszke, daczos, fásult, semmi meg nem hajtja.

Most a negyedik jön — nem éjjel, ez nem fél, —
 Vállán arany rojtok, csillag van a mellén ...
 „Hol vetted ezt? nem ott ... ott csak halált adnak,
 Árulója hazád, testvérid s magadnak —
 Fiaimhoz! ... megöl ez a csillag mellén —“ ...
 Ki is viszik aztán többi fia mellé.

Vége, vége a titoknak.

Vége, vége a titoknak
 Tudja már, hogy szerettem,
 S szemeibe jó akarat,
 Szép ajkain kegyelem.

Azt gondoltam, hogy lesujt majd
 Szeméből egy pillanat,
 Hisz ő oly szép, — ilyen szépnek,
 Azt hiszem, minden szabad.

Szépsége egy véghetetlen
 Korlátatlan hatalom:
 Büntetheti szeszélyből is,
 Kit bámulni oda von.

Hajában az éj és hajnal
 Örök harczt játszanak,
 Ily színre nyelv nem lelt még szót,
 Ezt csak csodálni szabad.

Válla este úgy világít
 Fehér fényvel, mint a hold,
 Kéjtől hal meg a merénylet,
 A ki erre ráhajolt.

És a szeme, azt se tudom,
 Fekete-e, barna, kék? . . .
 Forró napba gyakran néztem,
 Hanem ebbe nem merék.

Utezasarkon ruhájából
 Egy kilátszó kis darab —
 Ha elsuhan . . . lázba hoz már.
 Megrendíti agyamat.

S ő mosolyog, mikor látja,
 Hogy oly nagyon szeretem:
 Tudja tán, hogy jól áll neki,
 Hogy még százszor szebbé teszi
 E mosolygó kegyelem.

Szivemben ketten laknak . . .

Szivemben ketten laknak:
 Egy gyermek és egy agg,
 Oly fecsegő az egyik,
 A másik hallgatag.

A gyermek oly közlékeny,
 Mindent elmondana:
 Hogy a házban, szivemben
 Mily pusztítás vala.

Hogy felgyújták, megrablák,
 Tapostak a gazok:
 Hogy minden vagyonából
 Orvul kifosztatott.

Hogy képeit széttepték
 Kaczagva, kegytelen,
 Mik téged ábrázoltak:
 Barátság, szerelem.

A ház szentelt vízből
 Hogy csináltak sarat,
 A könyből, mely a dúlók
 Sarujához ragadt.

Hogy iszonyú e ház már,
 Megmérgezett küszöb,
 Belől megöltek vére,
 Üvegdarab s üszök.

Elmondaná ezt s többet
 A gyermek oly nagyon:
 Hisz ő szegényke az én
 Költészetem, dalom.

De az agg: büszkeségem,
 Ki szintén ott lakik,
 A közlékeny fiúnak
 Mindig azt mondja: csit!

És aztán veszekednek
 Az ifjú és az agg:
 Mig a nagy a kisebbet
 Végre megfojtja majd!

Kié a vád.

Ha öngyilkos leszek miattad én,
 S egy folt marad volt kedvesed nevén,
 A melyre büszke voltál egykoron;
 Ne vádold szíved, én se vádolom.

Vagy ha fenntart az életösztön még,
 S hallani fogod, hogy megőrülék,
 Kaczagva kiabálván egy nevet:
 Ne vádoljon, hogy e név a tied!

Vagy hogyha hallod azt, hogy mi levék:
 Hogy elvesztém életem becsületét,
 És aljasságban fetrengék — noha
 Utálom ezt — nem te valál oka.

És ha elhagy majd minden tetterő,
 És dúlt arczezal a nyomor jó elő,
 S volt kedvesed nyomorult lesz s szegény:
 Te légy nyugodt, ezt is én tettem, én!

Reám hull vissza minden vád nyila:
 Mért szerettelek téged annyira,
 Enyém a vád, gyikosság, örület,
 Miért nem tudtam élni nélküled?!

Átkom volt az...

Átkom volt az énekem már,
 Hogy a kiket szeretek:
 Mind mind boldogtalanokká,
 Nyomorúkká legyenek.

Te voltál, kit én legjobban
 Szerettem az ég alatt:
 Mindannyi között te lettél
 A legboldogtalanabb.

Egy szenvedőhöz.

Titkon viseld szívsebedet:
Hidd el, hogy így jobban heged,
Jobban heged és hamarabb:
Mint a seb a kötés alatt.

Panaszkodni mit is érne?!
A szájalom rongyfillére,
A mit mások oda vetnek,
Csak mélyebben fáj a sebnek.

S ezt se adják, ezt se vetik,
Oh ne mutasd kinod nekik,
Mint sebtől nyomorultnak,
Ettől is úgy elfordulnak,

Szenvedőnek nincs senkije,
Csak a magány egy jó hive,
Némaság az ő barátja:
Résztevéően borul rája.

Betakarja a sérelmet,
Gunyt, csalódást, mindent elfed,
S míg hang nélkül, némán vérez:
A szív egyre büszkébbé lesz,
S végre egyszer nem is érez...

Nem hiszek én...

Nem hiszek én senkinek
Itt az egész világon,
Minden megcsalt, ki csak élt,
Szeretőm és pajtásom.

Hálátlanság annyi ért,
Hogy fele is sok volna;
Nevetek én ezután,
Jussak bár a pokolba!

Hanem úgy kell, jól esett,
Hiszen nem is illék a:
Ugy néztem a világot,
Mint valami poéta.

Most tudom már, hogy van hát,
Hogy a harmat: sár, nem több,
Hogy a hattyú: csak nagy lúd,
S a szép felhő: piszkos kőd.

Tővis, maszlag, kóró csak
Ott ama szép, zöld berek —
Álnok a természet is
Oh, hát még az emberek!...

Nem hiszek én semmiben,
Kerek egész világon...
De csak addig, míg szemed
Te kis leány! nem látom.

Ezek meg nem csalhatnak,
E mennyei szép szemek...
Csüggők rajtuk hosszasan...
Hiszek nekik s — elveszek!

Követválasztáskor.

Az utczákon éltetik nevemet,
 Én itt benn a szobában hallgatom,
 Őrizve a te beteg ágyadat
 Én jó anyám, szenvedő angyalom.

Mosolygasz, hogy e zaj tetszik nekem,
 De látod — látod: hogy ne tetszenék?!
 Most hiszem, hogy tettem valami jót,
 S ezt visszaadja im nekem a nép.

De bár százak harsogják künn nevem,
 És harsognák még ezer annyian:
 Nem lenne olyan édes, mint midőn
 Te annyit sugsz csak: édes jó fiam!

Szerelmeim.

A kis Ninácska, a ki őz,
 Első szerelmem ő vala:
 Költővé — vagy mi is vagyok? —
 Ugy lettem én, ő általa.
 Kicsit hiú, de mély szívű,
 Férjhez ment, s meghalt oly korán —
 Egész szerelmünk abból állt:
 Hogy kezét egyszer megfogám.

Irént is tán szerettem én,
 És ő is talán szeretett,
 Ha a gyötres, az üldözés
 S a kinzás szerelem lehet.
 Szavunk kés ... tetteink gyilok —
 Egymást szünetlen vérezők,
 — S mégis nehezen hagytam el,
 Gyűlöltem bár, szerettem őt.

De Erzsikém szelid vala,
Mint májusi nap alkonya,
Ki érttem mindent áldozott,
És tőlem mit sem kért soha.
Ő volt az egy, ki engemet
Igazán, nagyon szeretett,
Azt se tudom, hogy hova lett:
De bárhol isten áldja meg!

S Matild? ... Matild oly szép vala!
Tudta is azt, hogy bámulom;
És egyszer — őrzítő gyönyör —
Szeszélyből tette ezt, tudom;
Kegy lett volna királynak is,
A mire engem méltatott ...
Örökké álomnak hiszem
Ez üdvözítő szép napot.

... Most már hajamba dér vegyül
És lassabban dobog szivem;
Tudok is bölcselgni már,
Ah de még lemondani: nem!
Oh szerelem! te egyedül
Igazi, nagy ... nagy gyönyörünk!
— Mért is élünk, ha szeretni
És szerettetni megszününk?!

Csak hizelegj' édes fiam.

Könnyű ez az egész élet,
Könnyű biz ez, nem nagy titok,
Kutyának is egyszerűben
Ajtót nyitnak, hogyha nyihog.
Ágy alatt ha macska fázik,
Azt se kérdik, ottan mi van ...
De ha czinczog — ágyba teszik ...
Hizelkedjél édes fiam.

Bolond az a víz is, a mely
Zuhataggá alakul át,
És neki megy a szikláknak,
S összetöri rajtuk magát ...
Másik víz, a sziklát nyalva,
Utat lel hasadékiban, —
Sőt elmosza a sziklát is, —
Hizelkedjél édes fiam.

Legyet léppel, medvét mézzel,
 Pitypalattyot fűtytyel fognak —
 A békának piros posztó,
 Tükör kell a kis majomnak.
 Minden állat fogására
 Fortély, avagy valami van . . .
 Ha ember kell, szánthatsz rajta,
 Csak hizelegj édes fiam.

Látsz szép batárt, czifra ruhát,
 Bársony páholyt kibélelve,
 Házat, melynek erkélyéről
 Lepipáznak a fejedre . . .
 Hogy szerezték?! Apjuk vagyok,
 Egyet tettek mindannyian . . .
 Megszerezhetd te is könnyen,
 Csak hizelegj édes fiam.

Föltámadáskor.

A néps az Isten szava volt ő,
 Ez, a mit hallatott;
 Hiába huzták kinkeresztre,
 Azért föltámadott.

Az Eszme volt ő, — ezt hinté a
 Szivekbe, mint magot,
 Hiába vágytak eltiporni,
 Azért föltámadott.

Igazság volt ő, — sirba zárták,
 S tettek rá kölapot,
 De mind hiába volt ez téve,
 Azért föltámadott.

Őszi idő . . .

Őszi idő, — alig jöhet fel a nap,
Fészkeikből elszálltak a madarak;
Boldog, a ki szerettivel elrepül —
Egy kinos csak: ugy maradni — egyedül!
Egyedül!

Sétálgatok a szobában föl-alá,
A nagy magány mintha léptim' hallgatná,
Kandallóban kialvó tűz hamvadoz —
Nézem — nézem — ugy hasonlít magamhoz!
Magamhoz!

Ifjuságom — minden, minden oda van,
Körülnézek egy vigaszért — hasztalan!
A mik engem az élethez kötöttek:
Mind széttépve szálai az örömnnek,
Örömnnek!

Ablakomon ide szürkül be az ég,
Kérdelek tőle: leszek-e én boldog még?
Őszi eső hull szomorun, csendesen —
Minden csöppje azt susogja: soha sem!
Sohasem!

Én itt járok...

Én itt járok az árnyak közt,
A szomorú fenyvesen,
Ő meg sugár s virágok közt
Játszik ott a völgybe' lenn,
Az én édes gyermekem.

Nem vagyok bús... fenyves árnyai
Búra bár úgy vonzanak,
Ide hallik: kis fiacskám
A mint játszik és kaczag,
Mintha gerle volna csak!

Igy vidit föl mindörökké
Ő az áldott, engemet;
Egy kerengő sas volt a bú
Ezelőtt fejem felett,
Rám szállt s tépte szívemet.

Lepke lett most a bánatból,
Mely nem bir rám szállni, nem,
Elkergeti kis fiacskám,
Vagy elfogja röptiben —
S vége lesz kis keziben.

Emlékezés.

Elég, elég ... csakhogyláttam
 Nemzetemet büszkén, bátran,
 Győzedelmes honvédeit,
 Lobogóit száz csatában.

Csakhogylétem akkor, mikor
 Nagy Damjánics járt a földön ...
 Majd e tengő napokat most
 Valahogyan csak eltöltöm.

Elég volt az száz életre,
 A mi lefolyt szemem előtt,
 Nem kívánnám én magamnak
 Sem a multat, sem a jövőt.

Bécsnek fala, Mátyás király
 Midőn egykor rája rontott,
 Nem láthatott szebb rohamot,
 Minőt Buda, Sarló, Szolnok.

És a jövő? ... hisz jöhet kor
 Midőn virul majd az ország,
 Kelet kincsét messze földről
 Dus hajókon ide hozzák;

És gyarapszik majd a magas
 Tudományban, névben, hírben ...
 Koldus jövő! gazdagságod'
 Bizony mondom nem irigylem.

Jövő fénye és a multnak
 Csillogása, mindaz semmi,
 Mi láttuk csak, mi tudjuk csak
 Hogy mi tud a magyar lenni?!

A mi örökké tart.

A szerelem gyertya, vagy mécs,
Lobog, lobog, de hát végre —
Szívben minél jobban ége
Annál hamarabb lesz vége.

A barátság pásztortűz, de
Az sem ég, csak egy ideig,
Mint amazt a nyirok és por,
Érdek, piszok betemetik.

Honszerelem, fényes csillag!
Mennél jobban lement a nap:
Annál inkább ég szivünkben
S mindörökre velünk marad.

A magyarok istenéhez.

(1863.)

Nézd, a ripók gunyolódva
Nyelvit öltve emleget:
Kitrэфálják, kikaczagják,
Becs mérelik nevedet.

Mert elhagytad fiaidat
(Te tudod mért tetted azt),
Létedet is megtagadja
És gunyt szór reád a gaz.

Mintha gyermekmese lennél,
Ugy emleget a pribék,
Együgyűnek mondják már azt,
A ki benned hinne még.

A történet gyakran látott,
De nem az ő szemeik,
S ezek itt csak abban hisznek,
Kinek kezét érezik.

És nevetnek neved fölött
Kaczagással s gunytele;
— Oh mutasd meg nekik, hogy élsz
Magyaroknak Istene!

Találgatás.

Befogták hátul szememet,
No mondjam meg, hogy ki lehet?

Hát egy kis bársony őzike,
Vagy egy kis bárány, vagy mi e?!

De nem, nem! . . hiszen nevet ez . .
Bizonynal egy kis gerle lesz.

Hogy ez sem?! . . ej hát ki lehet?
Pillécske tán, vagy kis evet . .

Hát igazán egyik sem ez?
Akkor tudom már, hogy ki lesz . .

A legkedvesebb, a mi van:
Az én angyalom, kis fiam!

Első után.

Elhagyják a felhők lassan
A hegyeknek teteit,
A napsugár nincs itt még, de
Érzeni, hogy közelit.

Bokron, esőcseppet verve,
Tollászkodik a madár,
Néma még, de gondolkodik,
Kezdjen-e a dalba már?

Olyan csendes, édes, enyhe,
Békülékeny föld s az ég ...
Harag után kedvesemmel
Egykor épp így békülék.

Igy oszlottak el a felhők
A rezunkról is akkoron,
S mint a sugár — így jött vissza
Szívünkbe a bizalom.

Igy hallgatott ajkainkon
A csevegés madara;
De mindkettőnk gondolkozott
Már azon, hogy szólana.

S egy-egy édes köny remegett
Az ő szemén s szememen:
Mint itt egy-két föl nem száradt
Esőcsepp a levelen.

Karácsonykor.

Boldog az az apa, mint én,
Kinek isten módot ad :
Hogy örömben fürdethesse
Az ő kedves kis fiát.

Mennyi játék várja, ha az
Iskolából haza jön,
Tudom, nagy lesz az övé is,
De hát az én örömöm !

Üldözött a végzett gyakran,
Sok volt a mi engem ért,
De e boldog gyermek arca
Kárpótól most mindenért.

Nincs is más bú, olyan, mely a
Szívet összeégeti,
Egy lehet csak : nélkülöző
Gyermekeknek könnyei:

Oh, Uram ! ki örömim közt
Érzem, hogy ez mi lehet,
Hála mellett könyörgésre
Hajtom im meg térdemet :

Hogy a kiknek kegyed annyit,
Mint énnekem, nem adott,
A szegények hajlokába
Küld el mostan angyalod.

Szárnya alatt vigyen oda
Játékszeres telifát,
Vagy ha ezt nem, aranyfüstös
Zöld galyacskát legalább. . . .

Hogy a kiknek egész évben
Sorsuk nehéz, mostoha,
Enyhítse meg egy estéjük'
A gyermekek mosolya.

Mondják, hogy fiamat.

Mondják, hogy fiamat
Ne kényeztessenem úgy,
Nevelni gyermeket
Hogy épp' nem ez az út.
De mikor, istenem!
Oly nagyon szeretem,
A hideg tettetés
Sehogy se meggy nekem.

Mondják: e folytonos
Ölelés, szeretet
Elrontna bárminő
Derék kis gyermeket;
De mikor jön felém
S mosolyg kis angyalom,
A bölcselgés oda!
Kitárul két karom.

Mondják: megtenni rossz
Minden kívánságát;
A sors később neki
Majd sokat meg nem ad;
Hogy éltét egykor így
Nehezen viseli . . .
De ha boldog vagyok,
Ha adhatok neki.

Nem . . . nem is tettetek,
Szeretem, mutatom,
Csókolom, ölelelem
Az én kis magzatom'.
S ő mégis oly szelid,
Ártatlan, angyali,
Nem tudom, nem bírom
Sehogy elrontani!

Közeleg már...

Közeleg már, közeleg a pillanat...
 Viszonzlátom az én kedves fiamat,
 Szinte látom: hogy jön be a szobába,
 Kicsiny karja, picziny karja kitérve.

Bizony, bizony e pillanat édes lesz,
 Oh mi forrón szorítom majd szívemhez:
 Betakarom, elfedem őt karomba,
 Mint virágát elföldi a fa lombja.

Azután majd a térdemre ültetem,
 Ő meg mesél, beszél nekem szüntelen,
 Gyermek beszéd!... bizony semmi nincs azon,
 Mégis olyan áhitattal hallgatom!

Már az igaz, hogy azt tudni nem lehet:
 Mért szeretünk egy ilyen kis gyermeket?!
 Oly esetlen minden szava és tette,
 Mégis... mégis majd meghalunk érte.

Egy két évben...

Egy két évben egyszer, egyszer
 Összejövök még vele,
 S bár életét összedultam:
 Nem vádol tekintete.

Egyszerűn jár, tán szegényül,
 És nem vádol engemet,
 Pedig én vagyok az, kiért
 Fényt, palotát megvetett.

Ha nem ismert volna engem,
 Nem volna ő most e rom,
 Elkerülte volna őt e
 Megalázott fájdalom.

Büszkeséggel hordaná e
Földre szegzett szép fejet...
S még se vádol, még sem átkoz,
Sőt még inkább mentegét.

Mintha neki az életben
Nem vétettem voln' soha:
Hervadt arczán a megtört szív
Kiengesztelt mosolya.

Még megfogja kezemet is,
Bocsánattal, melegen:
Tudja ő, ha volt is vétkem:
Forrása a szívben, mélyen,
Nem volt más, mint — szerelem!

Kik voltak a honvédek?

— Kik voltak a honvédek, jó apám,
Hogy annyit emlegetik nevüket? —
— Midőn hazánkra törtek hét felől,
Őket szülé a nemzetbecsület.
Ha megnősz egykor édes gyermekem,
S szivedben érzesz büszke örömet:
Hogy hazád neve messze ismerős,
Fiam! a honvédnévnek köszönöd! —

— Voltál-e honvéd te is jó apám? —
— Igen, az voltam, édes gyermekem,
Hogy én is védhessem a nemzetet,
Megengedé a jó isten nekem.
Mert férfinak, a hon védelésinél
Nagyobb kegyet nem adhat már az ég;
Még gyenge ifju voltam akkor én,
Tölgyek között fűszál, de ott valék. —

— S a honvédek vették be Budavárt?
 Mutasd apám, mutasd meg, merre, hol?
 — Nézd gyermekem, nézd ottan délfelé,
 Hol a hegyen most két út összefoly.
 A hajnal éppen akkor lépte át
 A hegytetőket büszkén, véresen ...
 Így léptek ők is a várfokra föl,
 Oh! ennél szebb nap nem lesz soha sem! —

— S a harez végtére mégis elveszett:
 Mi tette ezt? beszéld el jó apám! —
 — A diadalmak örült mámora,
 Hiú versengés, árulás talán;
 Mert nagy volt akkor a mi nemzetünk,
 Világ hallá, ha toppant serege,
 Nem az erőszak, nem kétségbeesés,
 Belső viszálya, oh! az győzte le. —

— S a tizenhárom tábornok ki volt,
 Kiknek képét árulják mostan itt?
 — Oh fiam, ez a legszörnyűbb eset,
 A mit eddig a történet tanít:
 Megrendül a hit, hogy ez végbe ment,
 Úgy fojtattak bitón meg — s annyian:
 De ne beszéljünk erről soha sem,
 Mert az istenben hinnünk kell fiam!

Batthyány temetése után.

A nagy magyar ünnepnek vége,
 A gyászoló nép szerte ment,
 S most újra járja a német szó,
 Az „Orpheum“ és „Neue Welt“.

Igy megy ez már századok óta,
 Csöndesség van, vagy zivatar:
 Hogy a mulatság mindig német,
 A gyász pedig mindig magyar.

Anyám temetése után.

A kereszten, mit elől, vittek,
Fehér, nagy fátyol lobogott,
Mintha csak az ő tiszta lelke,
Az repkedett, szállt volna ott.
Követtem gyászos koporsóját,
Oh! istenem, mily nehezen!
Nem lehet ennél nehezebb az
Elítélt végső útja sem.

Betették azután a sirba,
És mindörökre elfedék
A nemes, tiszta, halvány arcot,
És jó szelid tekintetét.
Elfedték mindörökre azt a
Malasztos, áldó két kezet,
S a szívet, a mely a világon
Engem legjobban szeretett.

Nem volt ez őszön... nemesség volt
Szeretetének gyökere;
Akkor szeretett ő legjobban,
Ha reám vigaszt lehele.
Miként mélység a letekintőt:
Vonzotta őt a lelki seb...
Nem a tapsok, nyomor közt voltam
Szívének én legkedvesebb.

Utolsó gondja is csak egy volt:
Hogy ne sirassam, erre kért,
Hisz ő olyan régen beteg már,
Hisz a halálra úgy megért.
Oh! csodálatos, drága, mély szív!
Oh! leirhatlan szeretet!
Nem a sötét, titkos haláltól,
Könyhullásomtól remegett.

Csókoltam is, mint soha senkit,
Forrón a nedves homokot,
Melyet kezem végbucsuzásul
Koporsójára ledobott.
Ha összehull majd koporsója,
Könnyebb lesz így a föld neki,
Oh! álmodozza, hogy az ég ott
Fia csókjában fürdeti...

Oh! nem halt meg az én anyám ...

Oh! nem halt meg az én anyám,
Nem halt ő meg, nem lehet,
Soha, soha meg nem halhat
Az ilyen nagy szeretet.

Az a jóság mely övé volt,
Halhatatlan és örök :
Virágillat, mely körüleng,
Pohara bár széttörött.

Mellettem van ő gyakorta,
Oh! azt tudom, érzem,
Munkámhoz is eljön néha,
S ő vezeti a k e z e m.

Aggodalom, bu gyakorta
Nyomja lelkem, mint az ón,
Nem soká tart ... ő megjelen,
S reám tekint biztatón.

De akkor is eljön, mikor
Van énnekem örömöm :
Mikor az én kis fiaeskám
Iskolából hazajön ;

Mig csókolom : ő fölöttünk
Nesztelenül már megállt ;
Érzem keze érintését :
A mint kettőnket megáld!

Anyám sirjánál.

Fölkerestem drága sirját,
S odaérve, földre hulltam,
Hideg márványkeresztjére
Csókjaim közt leborultam.

Elmondtam, hogy holta óta,
Mikor baj ér életemben :
Azt hiszem, ez csak azért van,
Mert ő többé nincs mellettem !

S ha öröm ér : azt gondolom,
Hogy csak azért ér az engem :
Mert érettem ő, az áldott,
Imádkozik fönn a mennyben.

Elmondtam, hogy holta óta
Egész éltem tisztább és jobb,
Hogy árnyához, a mely oly szent,
Igy lehessek sokkal méltóbb ;

És hogy e sir, melyben fekszik,
Legdrágább nekem a földön,
S legédesebb itt az idő,
Bár ezt könyvek között töltöm.

... S im egy korán fejlett fűszál
Lengni kezdett a sir ormán.
Áldott legyen lengése, mely
Az ő köszönése volt tán !

E szenvedés...

E szenvedés mult tévedések,
Talán hibák fájó nyoma;
Kit önvád nélkül ér a bánat:
Nem szenved az, hidd el, soha.

Az ártatlanság sujtolt arca
Fölemelten az égre néz:
Minálunk földre szegzett szemmel,
Leverve jár a szenvedés.

Szivünk jogának ellenállott
Minden, körülünk a mi élt,
Kitépnünk akkor kellett volna,
Midőn fogamzott, a gyökért.

De tévedésünk szentnek tetszett
S jogosnak, bár nem volt joga,
És elaltatott mindkettőnket
A szerelemnek mámora.

Az ébresztők csoporttal jöttek,
De mi nem hallók ezeket,
S álmunkból akkor ébredénk föl:
Midőn két élet elveszett!

És most előttünk átbonthatlan
Egy tömkeleg van, semmi más;
Az együttlét nem boldogítja,
S nem nyugtat meg a szakadás;

S ha még a vádat elfogadnók,
Hogy mind e kin megérdemelt:
A bűnhődés is, a mely méltó,
Megnyugtathatja a kebelt...

De boldogságunk, a mely elmúlt,
Még emléknék is oly kevés,
S míg tévedésünk oly kiesiny volt:
Iszonyú nagy a büntetés!

Hamvas fátyol...

Hamvas fátyol borítja el az eget ...
 Alig vettem észre, hogy már este lett;
 Kinek mindig egyforma a keserve:
 Azt se tudja, reggel van-e, vagy este.

Egyik nap a másikkal úgy összefoly,
 S nincs egy vigasz, nincs egy sugár valahol,
 Tengeri kód ... összehuzott vitorla ...
 No de így megy az én hajlott koromba'.

Tűrjünk, tűrjünk, és szenvedjünk csendesen,
 Csendesen, hogy meg ne tudja senki sem,
 Majd a sirnál tőlünk a kin elválík ...
 Oh de mit kell kiállni még — odáig!

Mikor az akasztófákat faragták.

(October 5-én 1849.)

Mit faragsz ács, mit faragsz
 Itt a késő éjjelen?
 — Akasztófát faragok,
 Pöltenberg függ majd ezen;
 Oly gyanutlan, oly vidám,
 Olyan deli, olyan ép,
 S holnap ezen fojtja meg
 A nyomorú söpredék.

Mit faragsz ács, mit faragsz
 Itt a késő éjjelen?
 — Akasztófát faragok,
 Holnap Török függ ezen;
 Nagy tudomány ... mostan is
 Olvas egész éjen át ...
 S holnap erre köti föl
 A tudatlan butaság.

Mit faragsz ács, mit faragsz
 Itt a késő éjjelen?
 — Akasztófát faragok,
 L a h n e r György függ majd ezen;
 Maga volt a becsület,
 Mely erényit elfödi,
 S holnap itt a szemtelen
 Becstelenség felkötí.

Mit faragsz ács, mit faragsz
 Itt a késő éjjelen?
 — Akasztófát faragok,
 Holnap K n é z i c s függ ezen;
 Tiszta, szent volt; harcz előtt
 Imádkozott mindenütt
 S fölfeszítik reggel őket,
 Kiknek nincsen istenük.

Mit faragsz ács, mit faragsz
 Itt a késő éjjelen?
 — Akasztófát faragok,
 N a g y S á n d o r függ majd ezen;
 Honszerelmes nagy vitéz,
 A hazáért halni kész,
 Jaj, hogy itten öli meg,
 A hazátlan gyűlevész!

Mit faragsz ács, mit faragsz
 Itt a késő éjjelen?
 — Akasztófát faragok,
 L e i n i n g e n függ majd ezen;
 Fejedelmi sarjadék,
 Büszke, nemes, lovagi,
 S nyirkos kézzel fojtja meg
 Holnap a sehonnai!

Mit faragsz ács, mit faragsz
 Itt a késő éjjelen?
 — Akasztófát faragok,
 Holnap A u l i c h függ ezen;
 Csupa emberszeretet,
 Szíve olyan fenn dobog,
 S virradóra megölik
 Embertelen zsarnokok.

Mit faragsz ács, mit faragsz
 Itt a késő éjjelen?
 — Akasztófát faragok,
 D a m j a n i c s függ majd ezen;
 Minden lépte diadal,
 Babérokban járt övig,
 S a gyávák, kik szaladtak,
 Holnap a hőst felkötik.

Mit faragsz ács, mit faragsz
 Itt a késő éjjelen?
 — Akasztófát faragok,
 Vé c s e y függ majd ezen;
 Nagylelkű, ki nem tiport
 Földre sujtott ellenén,
 Mostan kézre ő jutott,
 S meghal hóhér kötelén;

Az uristen verje meg,
 Ne bocsásson meg nekik,
 Kik velem itt e kilencz
 Akasztófát ültetik;
 S azoknak, kik hajnalon
 Itten vesztik 'életük:
 Mindörökkön örökké
 Áldva legyen szent nevük!

Visszaemlékezés.

Rút tömege önző embereknek,
 Mind azt nézik: hogyan éljenek meg?
 Mennyi csúszás, kapzsiság, alázat,
 Látásától szívem úgy fellázad.

Más volt akkor, oh! amaz időben,
 Mikor ifju koromat én éltem.
 Mikor zászló lobogott minálunk,
 S nem megélni, de mind halni vágytunk.

És az élet bizonytalan, kóbor,
 Derekaljunk óh! hányszor volt hóból,
 S ha szólt a dal néha a tűz mellett:
 Szólt a dob is ... s újra menni kellett.

Elmult idő! ... könnyelmű, de tiszta,
 Mi édes rád emlékezni vissza.
 Nem fért önzés, haszonvágy a szívbe:
 Ezt csak a hon szent neve tölté be.

Hogy szerettük, hogy küzdöttünk értte!
 S nem kérdeztük, hogy lesz-é majd bére?
 Oh! mi mindent adtunk a hazának,
 Most meg mindent a hazától várnak!

Emberekől eltitkolám.

Emberekől eltitkolám,
 De sirodnak mind megmondtam,
 A mit mélyen szenvedek én:
 Vádat, szégyent, nagy titokban,
 Hogy megölöd tán én voltam!

Azt hittem, hogy ki sem hallá,
 De a fűben volt egy féreg,
 Meg egy koldus a kapuban,
 Ezek hallák: mit beszélek,
 Föl volt fedve vád és vétek.

És a féreg — ez az élő
 Alázat — a föld rögéből
 Idételen hitvány fejét
 Láttam, hogy mint emelé föl
 Én mellettem — büszkeségből!

És a koldus, temetőnek
 Kapujában a mint állá, —
 Láttam mi volt szemeiben:
 Iszony, vigasz és a hála,
 Hogy nyomorubb is van nála!

A „sápadt asszony...”

A „sápadt asszony” nincsen többé,
 A szép „vadrózsa” meg van halva,
 A „buzavirág szemű” kis lányt
 Oda tették a ravatalra.

Hogy téged oh első szerelmem,
 A siroknak göröngye főd bé!
 És akkor halsz meg, a midőn már
 Én könyezni sem tudok többé.

És nem tudom behintni sirod
 Dalaim tarka virágával,
 Melyekből az első is úgy nyílt,
 A te, a te látásod által.

Jövésed mennyi dal üdvözlé
 A lázas, vágyó, ifju ajkon :
 S midőn most távozol örökre,
 Bucsúzni tőled nincsen hangom.

Mert megnémul a lélek is, ha
 Sulyos, nehéz ütések érik :
 Mik értek engem ? ... láthatod te,
 Fölhatottak azok az égig !

E hang is, mely ajkamra jó most,
 Nem az ifjú, a régi, tiszta,
 Csak mint mikor nagy rázkodástól
 A néma nyeri hangját vissza ;

Egy percze olykor — rövid percze,
 És ezt is oly nehezen, fájón,
 De elég nekem ez egy hang is :
 Mig drága sirodot megáldom.

S feltűzöm e kis dalvirágot
 A sirjel mellé emlékképen ...
 Első dalom is a tied volt,
 Az utolsó is tied légyen !

A mit az isten végzett.

Szent Istvánnak lelke fölszállott az égbe,
 Föl a magas égbe, az urnak elébe ;
 Könnyen ment ő oda, ismerős volt ottan,
 Fészket madár jobban nem tudja, hogy hol van,
 Ismerte a napot, a felhőknek fodrát —
 Mikor itt lakott is, lelke mindig ott járt.

S monda neki Isten ott fenn az egekben :
 „Csakhogy itt vagy fiam, kibem kedvem leltem,
 Soká nem hívtalak, de csak azért nem, mert
 Szerettem tebenned szeretni az embert,
 Gyönyörködtem abban, a mit ott lenn tettél,
 Jobban gyönyörködtem abban mindeneknél ;
 Láttam, hogy szivedet millióknak adtad
 S csak a gondot, búbajt tartottad magadnak,
 Terjesztetted lenn a szeretet vallását
 S tettel mutattad meg, hogy mi az, hogy lássák,

Ellenségidnek is a hogy megengedtél,
 A kik törrel jártak szerető szívednél
 S a királyi székben — mely megszédít százat —
 Te maga voltált az engedő alázat.
 Mondom: hogy mindebben nagy kedvet leltem,
 Ime most ezekért légy üdvöz a mennyben,
 De hogyha valamit kívánsz még a mennyhez:
 Beszélj fiam István, igérem: hogy meglesz.“

„Én uram — mond István — e szavakat hallva,
 Te tudod, hogy so' se gondoltam magamra,
 Te tudod uram, hogy ugy alkottál engem:
 Hogy a boldogságom másokéban leljem:
 A mit nekem adtál, énnekem sok már az
 Égi üdvösség is, mely itten eláraszt,
 Mely föl magasztalja te szolgádnak lelkét —
 De ha adni akarsz egy nagy kegyelmet még:
 Add azt uram, add, hogy az én magyar népem
 Egyszer nagy és boldog és dicsővé légyen:
 A te kegyelmedtől ezt kérem a menyhez.“

Felelt reá az ur: „Ámen fiam, meglesz.“

István király aztán leült egy felhőre
 S nézte onnan, miként hömpölygnek előre
 Az idő hullámai, a napok és évek;

Néha egy-egy nagyobb habot is vetének,
 — A mit itt a földön úgy hinak, hogy: század, —
 S országokat, mint egy kis hajót megráztak.

István király várt az urnak igéjére:
 Hogy már Magyarország nagy napokat érne,
 De az új Árpád-ház sok sok bajjal küzdött —
 Néha egy-egy alak dicsőn kivált köztök:
 A bárdos szent László s a hódító Kálmán,
 Ki két országot nyert, tengerekre járván;
 De azután ismét gyászos napok jöttek,
 Játéka lett hazánk az állnok görögnek,
 S alig heveré ki, jöttek a tatárok,
 Nyomukban az inség, pusztulás és átok
 És az Árpádház is egyszer csak kidőle!

Búsult a szent király ott fenn a felhőkbe
 Szívét marcangoló nehéz gondok tépték:
 Hát feledte az ur az ő kedves népét?
 Hogy már nem jön, nem jön egy jó napja soha —
 S egyszer csak földerült nagy Lajosnak kora,
 Midőn dicső, boldog s nagy lőn Magyarország! —
 Lábához a népek hódolatok hozták:
 Először is Jádra, az ország szép lánya
 Futott vissza édes anyjának karjába,
 A kinek kebléről oly rég elszakaszták. —

Idegen népek is országuk panaszát
 Ide küldék; tudták: hogy itten ki lakik:
 Bátor lovag-király és leventék, a kik
 Megboszulnak mindent, mi nemtelen hitvány—
 Így lakolt a tatár, így bukott a litván. —
 Nagy volt Lajos. Győzött, hol karddal nem,
 kegygyel:

Szeretettel jött a nemes nép, a lengyel,
 S kínálta országát — bár neki is drága —
 Olvaszsa Lajos a magyar koronába!

Francziák királya lánya kezét kérte,
 Angol Edvárd tűzbe elment volna értte,
 Német császár, bajor, mind frigyét kereste; —
 Oroszlán czimerrel a büszke Velenceze
 Ugy feküdt lábánál, mint egy szelid bárány,
 Hédervári Miklós rájuk haddal járván. —
 Elfoglalt a magyar három egész tengert,
 A háromszin-zászló Nápoly falán lengett
 S Lajosunkat — annyi fény sugárzott róla: —
 Urául akarta maga a vén Róma!

Aztán a havasok, aztán meg a bolgár....
 Hódolt országokból szinte sok is volt már,
 Nem is tudott velük a király mit tenni,
 Mint gyümölcsessel nem tud, ki a kertbe megy ki
 S nagyon sokat is ráz magának a fáról.

Látta ezt szent István felhők országából
 S emlékeztén arról, mit az ur ígére,
 „Nemde uram, ez az?” — szelídeden kérte;
 Nem hívén: hogy népe szebb napokat érjen.
 De az ur felelte: „Nem ez fiam, még nem.

És a szent király várt századokig ismét —
 Hanem hiába várt, nem látott egy kis fényt,
 Sőt atyai gonddal a mint ottan várna,
 Föltűnt neki ama nagy temető: Várna,
 A holott látta a királynak elestét —
 Nándor kellett rá, hogy kétségbe ne essék.
 Azután sötét lett — mindenütt csak felhők,
 És csillagtalan éj, mire hajnal nem jött,
 Csak Hunyady László felszökkenő vére
 Volt, a mi pirosan felhatott az égbe.

Búsult a szent király: mennyi vész, baj, mennyi!
 Lajos országából hát már nem lesz semmi?!
 Hanem im egyszerre jön az elégtétel:
 A királyi trónra Hollós Mátyás lép fel;
 Jön, miként egy Dávid, a börtönből, porból
 S aztán félvilágnak a homlokán tombol.
 Mennyi fény, dicsőség! — több már nem is lehet!
 Reszket tőle nyugat és fél tőle kelet,
 Mindenütt forg, mint egy két águ parittyá,

Bécs város előtté kapuit kinyitja
S hódolni jön oda a legyőzött török —

Épen ostrom van : — az ágyu bömből dörög
S e közben fogadja Mátyás a követet —
Ez majd esztét veszti, porba omlik, remeg,
Azt hiszi : Isten, ki türelmétől fosztva,
Parancsolatait menydörgés közt osztja.

Fénnyel lett aztán a magyar udvar tele,
Messziről jöttek a nagy világról bele,
Boldog király volt, ki itt nevelte lányát :
Egész hozomány volt, ha már Budát látták.

Ide ömlött minden — mint tengerbe ömlik —
Művész az ecsetjét, tudós hozta könyvit,
Koszorújokat a költők itt keresték —
És jöttek bajvívók, lovagok, leventék
Csodálni a gazdag és hatalmas hazát,
A hol lakoznak a büszke, gögös Garák
S Ujlaky, a gazdag fényűző levente,
Kinek tiz falut ért vállain egy mente.
S boldog volt a nép is, szent volt az igazság,
Nem mondta a szegény hiába panaszát,
Mit is mondok ? szegény ? — hisz csak gazdag van
most,

Kis király volt itt a legutolsó csatlós.
E közben Mátyásnak hire elment messze,
A végtelenségben szárnyait feresztve ;
Túl sok-sok országon, túl a tengereken,
Hol már szokás, nép, nyelv és minden idegen
Az együgyű halász ha már hálót kötött,
S nem tudott mit tenni nagy unalma között :
Arról gondolkodott tenger partjainál,
Valjon mint csinálhat most a magyar király ? !

István örömeiben könyezett, mert végre
Azt gondolta : meg van, mit az ur ígére
S kérdé : nemde ez az én uram, teremtőm ? !
De az ur mondá : nem !

És István a felhőn
Feszült figyelemmel megint tovább vára,
Ah de csak szívének éles fájdalmára !
Eljött Mohács, — elhullt a huszonhét püspök
S a nemzet virága, a mely ottan küzdött,
Szűz Mátyás zászlóval, ott esett el Drágfi —
Szent Istvánnak oh ezt oly nehéz volt látni !
És, miben az ország még, még többet veszített :
Jött egy pártos korszak, a melyben a nemzet
— Mig idegen hollók préda gyanánt lesték —
Maga szaggatá a drága haza testét,

És lőn az országnak nagy-nagy pusztulása —
 Felhőt kért rá István, hogy csak ne is lássa;
 De e felhők közül is kitört egy pár csillám,
 Magyar sötét egét ismét felhasítván,
 Jöttenek a hősök: Bocskay és Bethlen —
 Szólni akart István; de az ur intett: nem!

Fel piros zászlóval még Rákóczy lépett,
 És azután oly nagy, szörnyű csendesség lett,
 Mintha egész ország lett volna egy kriptá,
 Bele a nemzetnek csontjai hajítva.
 Néha jön egy-egy hang... soha j ez, vagy szél-e?
 Vagy mintha e nép már más nyelvet beszélne?
 Nézi István: hol van a segítő Isten?!...
 Ah! saját népére immár nem is ismer!
 De élt még a nemzet; csak tetszhalott volt a'
 — Ime mozog már a feltámadó csontja,
 Az isten végezte, hogy így kellett lenni:
 Nagy pihenéséből új erővel kelt ki:
 Fiatal, eleven, ifju élet támadt,
 A hol tett mindenki, senki sem volt fáradt,
 Sietett és küzdött, ment — előre törvén —
 És szebbé lett a nyelv, idomult a törvény...
 És egynapon ugy lőn, hogy mitharczban vesztett:
 Milliókban nyerte vissza azt a nemzet,
 Milliókban nyerte egy szép tavasz napján:

Megvetett gyermeket keblére fogadván,
 Midőn jogban, tettben minden egyenlő lett!..
 Nézte ezt árnyában István a felhőknek
 S gondolta: eléri most nemzete békén,
 Mit annyiszor akart megvenni a vérén,
 Már ott volt szemében könye az örömnök,
 Midőn ismét, ismét nagy vésznapok jöttek,
 És elszorult szíve fenn a szent királynak:
 Hiszen ők már oly rég, oly rég harczolóának;
 Elvész most a magyar s ah tán meggyalázva!

De im az oroszán már sörényét rázza...
 S a kit ekkor minden elpuhultnak tartott,
 Fölveszi a magyar a leoldott kardot
 S hét felől veri a hét támadást vissza —
 Hizik a magyar fű — ellen vérét iszsza.

S a kit István látott Mátyás, Lajos alatt:
 Föltámadnak mind a győzelmes hadak,
 Csak hogy más név alatt, csak hogy más ruhában,
 Honvéd neve alatt — szép piros sipkában.
 Oh szép ifju sereg! Oh szép fiatal had!
 Mely a szabadságnak bimbájából csattant,
 Csak ugy képzeletre, csak ugy rögtönözve —
 S a ki eléjük jön, összetörik, össze,
 Készületlen mennek, énekelve halnak

S egy világra viszik hírét a magyarnak.
 István most már nem is tétozott mit sem,
 S azt hívén, hogy ez az : mit ígért az Isten,
 Kérdé : nemde ez az én uram Istenem ? !
 Hanem az ur megint csak azt felelte : nem ;
 És folytatá tovább nagy égi kegyével :
 De türelmed fiam ne veszd te azért el !
 A kit én szeretek — az az én szokásom :
 Átviszem azt sok-sok megpróbáltatáson,
 Hogy szívét megedzzék a viharok, vészek —
 De mit én ígértem, mit az Isten végzett :
 Nem ronthatja azt el soha semmi földi —
 Hazád boldogsága egyszer el fog jönni !

TARTALOM.

Első kötet.

	<i>Lap</i>
A folyót is áldom	3
Fütyül a szél	5
Hegedülnek	6
Sirjon, ríjjon a hegedű	7
Benyújtottam	8
Halottnak tettetem	10
Vén betyár	11
A nép	14
Árpád sirja	17
Nem gondolok	19
Brankovits	20
Rám köszöntik a poharat	23
Ide látszik	25
Mennyasszony-koszorus	27
Ne süsd le szép szemed	29
Megálmodtam	31

	<i>Lap</i>
Honvág	32
Sápadt asszony	34
Zene alatt	36
Egy bokrétára	37
Ne stüss nap	39
Első szerelem	41
Szülőföldem	45
Viszontlátáskor	48
Piros tűzből	50
Én mondtam	51
Azt mondják	53
Sorsunk	55
Szülőföldem tája	57
Járkálók a Tisza partján	61
A huszár sirja	63
Messzebb vagyok	65
Ha szomorú	67
Bucsu	69
Beszélj, beszélj	70
Ujra látlak	72
Ülünk szépen	74
Oda van már	76
Nem jön ajkamra	78
Eljött az ős	80
Egymás mellett	81
Halovány az őszi rózsá	83
Minő hamar	84
Ki volt nagyobb ?	86
Előre !	89
Szabadsajtó	92

	<i>Lap</i>
Lázás éjszakák	94
Szenvedő hölgynek	97
A nagy világ lánya	100
Mért nem tud	102
Jobb is	103
Nagy, nagy titok	104
Minek is van a szív, s a szívben szerelem	106
Ne szeress te senkit	108
Haragszik rád	110
Megmondom én	111
Virágaim	113
Az idő	115
Boru	116
Gara Mária	118
Nem is lenne	121
Mi vonja	123
Gyermeknek mondasz	124
Maradjon ez	126
Nem, nem	128
Te gyáva gyermek	129
Violaágy	131
Ha valahol	132
Voltam én már	133
Viszontlátásra	135
Oh de mennyit	137
Édes anyám	138
Hazatérés	140
Ulászló	143
Itt, itt sirjak	146
Késő éjjel	149

	<i>Lap</i>
Szeretném	151
Nem jövök el	153
Orezáidnak rózsáival	155
Csak hogy itt vagy	157
Hogy kárognak	159

Második kötet.

Az apa	3
Szenvedések	5
Ha szerelmünkről	15
Földindulás	18
Feledsz	20
Nem az a fájdalom	22
Mikor ülénk	24
Lemondani	26
Szilágyi Erzsébet	28
Hogy elhallgattak a dalok	33
Hogy a virágok	34
Maradjon örökre	37
Távolból	39
Csak vissza, vissza hozzád	41
Ha én egykor megváltoznám	43
Mily szép	45
Balassa dalnok a hét-toronyban	47
A kerekasztal	49
Gyöngyvirág	51
Este	56
Szerelmi dalok	59
Eskü	66

	<i>Lap</i>
Elmentem	68
Szüleim aranylakadalmára	70
Emlékezések Erzsikére	72
Halál	81
Bélámnak	83
Anyám kórágánál	85
Elszakadás után	88
Dalok egy meghasonlottól	90
Ne irigyeld	94
A szellem	96
Fölmentem	98
Kossuthnak	99
A lengyel anya	101
Vége, vége a titoknak	103
Szívemben ketten laknak	105
Kié a vád	107
Átkom volt az	109
Egy szenvedőhöz	110
Nem hiszek én	112
Követválasztáskor	114
Szerelmeim	115
Csak hizelegj' édes fiam	117
Föltámadáskor	119
Őszi idő	120
Én itt járok	122
Emlékezés	124
A mi örökké tart	126
A magyarok istenéhez	127
Találgatás	129
Eső után	130

	<i>Lap</i>
Karácsonykor	132
Mondják, hogy fiamat	134
Közeleg már	136
Egy két évben	137
Kik voltak a honvédek?	139
Batthyány temetése után	141
Anyám temetése után	142
Oh! nem halt meg az én anyám	144
Anyám sirjánál	146
E szenvedés	148
Hamvas fátyol	150
Mikor az akasztófákat faragták	151
Visszaemlékezés	155
Emberektől eltitkolám	157
A „sápadt asszony“	159
A mit az isten végzett	161
Tartalom	171

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

